

1068
KÖNYV
KÖNYV

VINERI 12 IANUARIE 2001 • ANUL LI NR. 2

FOAIA românească

SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Miklós Emléke

Lacul

„Lacul codrilor albastru
Nuferi galbeni îl încarcă,
Tresărind în cercuri albe
El cutremură o barcă...”

La 15 ianuarie 2001 se încheie Anul Eminescu

La 15 ianuarie 2001 se încheie Anul Eminescu

CALENDAR ORTODOX

- 15 ianuarie, luni – Cuv. Pavel Tebeul și Sf. Ioan Colibașul
 16 ianuarie, marți – Închinarea cinstitului lanț al Sf. Ap. Petru; Sf. Mc. Pevsip și cei împreună cu el
 17 ianuarie, miercuri – † Cuv. și purtătorul de Dumnezeu Părinte Antonie cel Mare.
 18 ianuarie, joi – † Sf. Atanasie și Chiril, arhiepiscopii Alexandriei.
 19 ianuarie, vineri – Cuv. Macarie Egipteanul, Macarie Alexandrinul, Arsenie și Marcu; Cuv. Eufrația.
 20 ianuarie, sâmbătă – † Cuv. Eftimie cel Mare; Sf. Mc. Vas și Eusebiu.
 21 ianuarie, duminică – Cuv. Maxim Mărturisitorul; Sf. Mc. Evghenie, Neofit, Candid, Valerian și Achila. Duminică a 32-a după Rusalii (a lui Zahau Vameșul); Ap. I Tim. IV, 9-15; Ev. Luca XIX, 1-10; Glas 6; Voscr. 9

AGENDA

15 ianuarie

1622 – s-a născut, la Paris, dramaturgul, regizorul și actorul francez *Jean-Baptiste Molière*.

1850 – s-a născut, la Botoșani, *Mihai Eminescu*, marele poet național român.

1868 – apare, la Budapesta, primul număr al revistei „*Amvonul*”, publicație cu caracter pastoral greco-catolic. Redactor a fost Iustin Popfii.

16 ianuarie

1847 – s-a născut scriitorul maghiar *Mikszáth Kálmán*.

1927 – are loc prima audiție, la Oradea, a „*Sonatei a III-a pentru vioară și pian în caracter popular românesc*”, de George Enescu, interpretată la vioară de însuși compozitor.

17 ianuarie

1568 – moare, la Bratislava, *Nicolaus Olahus*, umanist și cărturar ardelean de origine română.

18 ianuarie

1848 – s-a născut, la Șiria, jud. Arad, *Ioan Slavici* (1848-1925), primul scriitor al Ardealului în ordinea valorii și importanței

1926 – s-a stins din viață celebra actriță maghiară *Blaha Lujza*.

19 ianuarie

1809 – s-a născut *Edgar Allan Poe*, prozator și critic literar american.

1951 – a murit, la București, *Constantin C. Nottara*, violonist, compozitor, pedagog și critic muzical român.

20 ianuarie

1818 – moare, la Timișoara, *Dimitrie Țichindeal*, învățător, traducător și animator cultural de factură iluministă.

1920 – s-a născut regizorul italian de film *Federico Fellini*.

21 ianuarie

1756 – s-a născut compozitorul *Wolfgang Amadeus Mozart*.

1821 – s-a născut omul politic *Vincentiu Babeș*, fruntaș al luptei de emancipare națională românească.

1898 – s-a născut *Gheorghe I. Brătianu*, istoric și om politic, membru al Academiei Române. A murit în închisoare, la Sighetu Marmației, în 1953.

1924 – s-a stins din viață *Vladimir Ilici Ulianov Lenin*.

1941 – s-a născut tenorul spaniol *Plácido Domingo*.

1950 – a murit *George Orwell* (Eric Arthur Blair), eseist și romancier britanic.

Foaia românească respectă ortografia română veche, dar în cazul contribuțiilor sosite din partea colaboratorilor, păstrează scrierea folosită de autor.

Pe copertă: Lacul – ilustrație de Stella Santău

O rază de cultură românească la Budapesta

Începînd din primăvara trecută am plăcerea să primesc invitații la reprezentațiile culturale organizate de Centrul Cultural al României din Budapesta. Este singurul loc din Capitală, unde cei dornici de cuvînt românesc găsesc această mîngîiere sufletească. Doamna Anamaria Pop, directoarea Centrului Cultural reușește să ne uimească periodic cu spectacole de neuitat. Am asistat la concerte, seri literare, expoziții.

Ultima oară, tocmai înainte de Crăciun, am fost invitată la un spectacol dat de ansamblul de folclor „Balada” din Botoșani. A fost o seară nemaipomenită. Obiceiuri de Crăciun, colinzi, cîntece și dansuri frenetice urmate de Horă și Periniță, ne-au făcut să ne simțim minunat.

Doresc să-i mulțumesc și pe această cale pentru eforturile depuse în răspîndirea culturii românești între românii din Ungaria.

Ar fi necesar ca aceste spectacole să fie prezentate și în orașele și satele locuite de români.

Doresc ca în anul și secolul nou Centrul Cultural al României de la Budapesta, respectiv doamna Anamaria Pop să-și continue această muncă binefăcătoare spre bucuria tuturor românilor din Ungaria.

Olga Eisele
referent român
Biblioteca Națională pentru
Limbi Străine din Budapesta

Întîlnire de binefacere
la Săcal

La sfîrșitul anului trecut, la inițiativa primăriei din Săcal și a primarului *Samók Gyula*, a fost organizat un bal de binefacere pentru ajutorarea localității înfrățite Merești. Această comună din România, în 1998, a dat un mare ajutor școlii noastre din Săcal, fiindcă ne-a asigurat pe gratis lemnăria pentru acoperiș.

La sfîrșitul lui 2000 însă, mereștenii au avut nevoie de ajutor. Din cauza secetei, prietenii noștri au avut multe pagube. Locuitorii din Săcal au fost toți de acord că acum ne-a venit timpul să ajutăm: am organizat un bal de binefacere, la care s-au adunat 300.000 de forinți ca sprijin pentru locuitorii din Merești.

Eva Boncza Túri

Poșta redacției

Dragă E. Iova,

Îmi pare foarte rău că încă nu sînt în stare să scriu această scrisoare în limba română, deși de trei luni sînt abonatul revistei. De citit citesc tot mai bine, dar cu scrisul am încă probleme și n-am vrut să scriu cu greșeli. Vă mulțumesc pentru felicitările de Crăciun și Anul Nou și, bineînțeles, pentru calendar. (...) Am vrut să vă scriu mai devreme, că atunci cînd mi-ați trimis primul număr al Foii, primele impresii mi-au fost: „Acesta e în culori? Și așa-i de mare?” Deoarece eu cunosc și revistele altor naționalități, cum sînt *Ludove noviny* și *Neue Zeitung*, dar astea sînt tocmai contrare. Mie îmi plac și îmi sînt utile în primul rînd paginile dedicate tinerilor și scrierile literare. (...) Eu sînt un om sincer și trebuie să vă scriu că cîteodată simt parcă Foia ar fi un informativ din *Micherechi* sau *Vecherd*. Dar și aceste părți sînt interesante. Odată m-ați întrebât de ce învăț românește. Acum pot să vă dau răspunsul. Este același cu: de ce poate privi omul o jumătate de oră fetița de pe coperta Calendarului 2001: pentru că e frumoasă. Așa sînt eu cu limba română. E o bucurie să o ascult și să o citești.

Friebert Károly, Székesfehérvár

Stimată redacție,

am citit în ultimul număr din anul 2000 al Foii că într-una din fișele următoare urmează să fie analizată și activitatea mea ca colaborator al gazetei. Aș dori ca articolul să nu fie publicat, pentru a evita unele informații greșite de care mi-am dat seama în legătură cu prezentarea altor colaboratori în Fișier.

Lucia Borza

Ședințe
și planuri

Comisia pentru Învățămînt, din cadrul Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria, se va întruni în ședință în ziua de 12 ianuarie, pentru a dezbate și a aprecia activitatea anului 2000 și pentru a pregăti planul de activitate pentru anul 2001. Cu același scop a ținut o ședință pe 10 ianuarie și Comisia pentru problemele financiare a ATRU.

V. G.

Festival de film
la Budapesta

În perioada 1-5 februarie, la Budapesta se va desfășura cea de-a 32-a ediție a Festivalului Maghiar de Film.

La cele trei categorii de concurs – film artistic, film documentar și filme de scurt metraj și experimentale – au fost înscrise aproape o sută de pelicule, care vor fi rulate în sălile de cinematograful din Magazinul Mamut și în cinematograful Átrium. În categoria filme de scurt metraj și experimentale a fost numit și pelicula „Afta” realizată de Cornel Mîndruțau din Budapesta.

I. K.

Foaia românească
poate fi citită
și pe Internet

www.foaia.com

Anul EMINESCU a adus cea mai mare bucurie și satisfacție intelectuală cititorilor și istoricilor literari: aducerea la lumina tiparului, la 150 de ani de la nașterea poetului, a unui mănunchi impresionant de scrisori particulare în schimbul dintre Eminescu și marea sa iubire, Veronica Micle. Deși se credea că încheiată publicarea integrală a tuturor documentelor și manuscriselor, după ultimul volum, cel de-al XVI-lea, iată că surpriza descoperirilor documentare a adus anului 2000 cea mai bogată zestre epistolară. Volumul *Dulcea mea Doamnă, Eminul meu iubit*, apărut la Ed. Polirom, în anul 2000, cuprinde un număr de 93 de scrisori ale lui Eminescu către Veronica Micle și 15 epistole ale acesteia către Mihai Eminescu, acoperind perioada 1878–1883, o mică parte dintre ele fiind nedatate. De altfel, chiar Eminescu însuși nu marca anul pe multe din scrisori. Veronica Micle scria cu altă cerneală anul datării.

Înainte de a comenta acest eveniment de excepție, e bine ca cititorii să afle istoria ascunsă pînă acum a călătoriei acestor documente importante, pînă la momentul publicării lor. Scrisorile în cauză au fost păstrate cu sfințenie de fiica cea mare a Veronicăi Micle, Valérie Micle, căsătorită Nanu. Fiica lor Graziella Grigorcea preluase acest tezaur epistolar, ducînd în secret mesajul mamei de a nu le da publicității. După moartea Graziellei, scrisorile au trecut fiicei acesteia Anna Maria Grigorcea, stabilită în Italia. Prin anii 1937, familia Grigorcea căuta o profesoară particulară pentru fiica lor Anna Maria. Așa a ajuns ca Maria Economu să intre în mediul intelectual al ambasadorului Vasile Grigorcea. Îngrijitoarea ediției acestui volum inedit, Christina Zarifopol-Illias, stabilită în America, este fiica acelei profesoare. Începînd din anii '50, cînd moare Graziella Grigorcea, Maria Economu o vizita foarte des pe Ana Maria Grigorcea în Italia, încercînd s-o convingă să dea publicității scrisorile din arhiva mamei sale. Ca urmare a insistențelor acesteia, după anii 1990, reușește s-o convingă pe Ana Maria să accepte ca scrisorile să se întoarcă în cultura română. Scrisorile au ajuns astfel din Italia în America, la Christina Zarifopol, care, iată a făcut gestul recupera-

Un eveniment editorial de excepție

Correspondența

Veronica Micle – Mihai Eminescu

tor de a le publica integral în anul 2000 – Anul Eminescu.

Importanța acestui corpus de documente epistolare este imensă, motivată fiind din mai multe puncte de vedere: în primul rînd, o motivație documentară. Ele completează ediția deja publicată, dar aduce în atenție scrisori necunoscute pînă acum publicului român. Dacă pînă acum se cunoșteau doar 66 de scrisori, iată tezaurul s-a îmbogățit, oferind șansa, încă deschisă, de a mai apare alte documente de acest gen.

Scrisorile sînt distribuite pe două capitole mari, în funcție de destinatarul lor: prima parte, cea mai întinsă, cuprinde cele 93 de scrisori ale lui Eminescu către V. Micle, iar a doua parte, scrisorile Veronicăi Micle către Eminescu. Într-o Adenda sînt publicate și scrisori ale iubitei lui Eminescu către Harieta Eminovici, sora poetului, plus o scrisoare a lui Titu Maiorescu către Eminescu. Dincolo de motivația pur documentară, care a produs o senzație în istoria literară legată de Eminescu, există și o motivație psihologică. Ea explică în bună parte nu numai traseul sinuos al relațiilor dintre cei doi, mai precis al evoluției sentimentului iubirii, dar și atenționează asupra stărilor, reacțiilor imprevizibile și caracterului celor doi antrenați în această dramatică iubire. Între prima scrisoare, datată din 12 noiembrie 1878, și ultima, din 16 februarie 1883, aceste mișcări ale psihologiei sentimentului ne oferă oglinda fidelă a trăirilor și sincopelor în dragostea celor doi. Parcă pentru a avertiza urmașii, Veronica Micle adaugă pe ultima scrisoare acest mesaj: „Cred că asta e cea din urmă scrisoare ce mi-a scris-o Eminescu”. O nevoie crescîndă a poetului de a dialoga și a se confesa cu cineva drag a dus la trimiterea unui mare număr de scrisori spre Veronica Micle. Interesante, sub aspectul psihologic, sînt formulele de adresare dintre cei doi, numele pe care le folosesc, cînd de ceremonial („scumpă mea amică”), cînd de alint, familiaritate și joc intelectual al poetului („Dulcea mea Veronică”, „Dragă

și dulce Cuță”, „Măi fată nebună și dragălașă”), în cazul lui Eminescu, sau formule de dezmiardare erotică și închipuire de povești („Mițicule iubit”, „Eminul meu iubit”), în cazul scrisorilor Veronicăi Micle. Semnătura finală, ori este preluată din scrierile sale, precum „Gajus”, din proza La aniversară, pentru Eminescu, „Tola”, pentru Veronica, ori numele Emin însoțit de calificative ale stărilor celui care scrie „ipocritul, netrebnicul, tacticosul, plănuitorul perfid, însă pururea al tău, Emin” sau din partea femeii, „Veronica care nu poate fi supărată multă vreme pe răutăciosul ei Eminescu”.

O a treia motivație istorico-literară se referă la datele pe care le dau scrisorile despre epocă, vremuri, oameni, cunoștințe filosofice ale poetului, preocupările sale literare. O bună parte din scrisori conturează o concepție despre iubire în spirit schopenhauerian, așa cum au depistat criticii literari în opera sa, dragostea văzută ca un rău ale existenței. În altele, precum în scrisoarea din 28 decem-

brie 1879, transpare o viziune a iubirii trăite pînă la consum total, dionisiacă, așa cum va apare și în nuvela Cezara: „Ție-ți trebuie ca să mor eu ca tu să crezi deplin în iubirea mea”. Criza intervenită în relațiile dintre cei doi, între 1880 și 1881, schimbă viziunea și așteptările în iubire ale poetului. Cînd apare tot mai îndepărtată împlinirea dintre cei doi, la Eminescu tonul scrisorilor devine colocvial, rece, aproape neutral. Unele epistole cuprind și însemnări personale despre creație, rostul poeziei, geneza unor opere capitale, amănunte legate de laboratorul de creație. Scrisul, se pare, devine o alternativă la iubire. Coplesit de griji cotidiene, de boală și gînduri întunecate, scrisul său acoperă în mare parte absența iubirii. Alteori mărturisește că inspirația l-a părăsit („mi-a secăt talentul de versificare”). Scrisoarea 56, venită după o pauză epistolară, oferă cîteva date prețioase despre geneza Luceafărului, într-un moment cînd „frigurile poeziei” l-au pus din nou la treabă. Informațiile

din scrisoare cuprind elemente-cheie ale genului de poezie pe care înscrie poemul: „Legenda la care lucrez va fi gata și fiindcă luceafărul răsare în această legendă, tu nu vei fi geloasă el, fetițel meu cel gingaș și mititel, (...) cred că e un gen cu totul nou acela pe care-l cultiv acum. E de-o liniște perfectă, Veronică, e ca amorul meu împăcat, senin ca zilele de aur ce mi le-ai dăruit”. (10 aprilie 1882).

Cele 15 scrisori ale femeii fac dovada unei iubiri nestîncă, între momentul de la Iași și cel al plecării lui Eminescu la București, ca gazetar. Tonul este cînd pragmatic, grav, cînd jucăuș și pus pe șagă. Atunci cînd își vede amenințată situația și iubirea celui alt, Veronica Micle e de-o supărare amară, gata oricînd să rupă orice relație cu Eminescu. Rînduri dramatice uneori, alteori învăluite de reproșuri, adaugă pe scrisorile lui Eminescu cîteva note suplimentare. Constată, de exemplu, pe o scrisoare din 1882, că pe pagină au curs lacrimile poetului: „Din luna iunie 1882. A plîns scriind-o”. Aceste notații aplicate de Veronica Micle recompun stările celui care a scris epistola, fiind un ajutor prețios pentru istoricii literari și editori. O amplă analiză a relațiilor dintre ei face scrisoarea din 27 martie 1880: „Recunoaște, scumpul meu, că legătura mea cu tine în condițiunile în care mă aflu e din cele mai triste, o țară întreagă ne desparte, încît în momente de amare decepțiuni și de durere nu am mîngiere să te pot vedea, astfel că trebuie numai să plîng singură și să confiez hîrtiei cîte ceva din cîte se petrec în sufletul meu”.

Privită din perspectiva actuală, a Anului Eminescu, această nevinovată dar dramatică poveste de dragoste dintre Mihai Eminescu și Veronica Micle, luminează în multe puncte ale ei și opera poetică sau proza eminesciană. Cărările spre eul eminescian, spre sufletul său plinar, duc prin această poartă a scrisorilor de taină între îndrăgostiți. Am fi tentați să ne întrebăm, ce ar fi spus oare Titu Maiorescu, el însuși martor al relațiilor dintre cei doi și păstrător al lăzii cu manuscrise ale poetului, dacă ar fi parcurs aceste scrisori. Cutremurarea în fața dureroaselor drame l-a ținut pe critic departe de misterul afectiv al existenței pentru iubire în cazul lui Eminescu.

Prof. dr. Cornel Munteanu

Fragment din ultima scrisoare către Veronica Micle:

„Doamna mea,

Te-ai înșelat totdeauna și fie cine din cunoștinții mei îți poate da mărturie c-am trăit ca un pustnic, ca un săhastru. Mizerii trușești și sufletești m-au împresurat întotdeauna și amintirile, au lăsat pe urmă-le un desgust de viață și de tot, pe care nu ți le pot descrie. Îți vei fi aducînd aminte poate cîntre-o scrisoare ți-am cerut iertare c-am îndrăznit a te iubi. Știam eu de ce-o cer. Știam prea bine că fondul sufletului meu e desgustul, apatia, mizeria. Eu nu sînt făcut pentru nici o femeie, nici o femeie nu e făcută pentru mine, și oricare a crede-o aceasta, ar fi nenorocită. Nu iubesc nimic pentru că nu cred în nimic și prea greoi pentru a lua vreun lucru precum se prezintă, eu nu am privirea ce înfrumusețează lumea, ci aceea care vede numai răul, numai defectele, numai partea umbrei. Sătul de viață fără a fi trăit vreodată, neavînd un interes adevărat pentru nimic, în lume, nici pentru mine însumi, șira spinării morale e ruptă la mine, sînt moralicește deșălat. Și D-ta mă iubești încă, și D-ta nu vezi că sînt imposibil, că-ți arunci simțirea unui om care nu e-n stare nici de-a-ți fi recunoscător măcar? Dă-mă uitării precum te-am rugat, căci numai uitarea face viața suportabilă. Nu risipi partea cea mai bună a vieții și a inimei d-tale pentru un om care nu e vrednic să-ți ridice praful urmelor și crede-mă odată în viață cînd îți spun marele adevăr, că cel ce nu e-n stare a se iubi pe sine, nu e-n stare a iubi pe nimenea (...) Părerea de rău de a-ți fi cauzat D-tale dureri e singura părere de rău pe care-o am... Te rog, iartă-mi-le cu afit mai mult cu cît eu n-am nimic de iertat, cu afit mai mult cu cît de la D-ta n-am văzut decît bine.

Al D-tale supus, Eminescu”.

Despre situația internă din Ungaria

Ne desparte un an și jumătate de la noile alegeri parlamentare din Ungaria. Acest lucru se poate observa nu numai răsfoind calendarul, ci mai degrabă dacă luăm în considerație accelerarea și înmulțirea evenimentelor legate de politica internă din Ungaria. Pe de o parte, e normal ca într-o asemenea situație atât partidele de guvernământ, cât și cele ale opoziției au un singur scop: atragerea, de partea lor, într-o măsură cât mai mare a alegătorilor, în vederea obținerii unei majorități învingătoare, asigurând menținerea sau revenirea la putere. Pe de altă parte, procesul, în general, nu decurge în condiții pașnice. Este vorba, în primul rând, de o luptă crâncenă, necruțătoare, între partidele de guvernământ și cele din opoziție.

Aminteam de luptă crâncenă, bineînțeles nu cu pușca în mână, nu trăgând cu tunul sau cu mitraliera. De mai bine de zece ani nici țara noastră nu face excepție. Și aceasta înseamnă democrație. Din cele zeci de partide au reușit să depășească pragul parlamentului doar șase, acest număr menținându-se pînă în zilele noastre. Cum se va modifica acest număr în urma noilor alegeri, este deocamdată o enigmă. Din sondajele recente s-ar putea să intre doar patru, dar nimeni nu-și ia răspunderea să le numească pe nume. Să vedem!

Bine, asta pe de o parte să fie rezultatul unei cristalizări a situației, pe de altă parte, de fapt în formarea, în alcătuirea celor două curente principale, partide de guvernământ și opoziție, nu numărul partidelor este factorul determinant ci politica lor, dar mai ales programul întocmit și realizat în interesul țării, al alegătorilor. Din acest punct de vedere, poziția celor două curente variază de la un ciclu la altul, asemenea jocului: „odată sus, odată jos”. Cine unde se va situa? – rămîne ca o altă enigmă. Dintr-un asemenea joc nu poate să iasă niciodată ceva calculabil, un mecanism stabil, lucru care mă îndeamnă să vă spun de la bun început: în ce privește balanța vieții interne maghiare din anul 2002, la ora actuală nimeni nu este capabil, nici măcar să ghideas-

că, darămite să prevadă: care va fi, cum va fi, care va fi caracterul. Totul este deschis, totul e posibil, garanție pentru succes o are în egală măsură atât coaliția de guvernământ, cât și cea din opoziție.

La suprafață, raportul de forțe ar putea să pară chiar echilibrat. Dacă ar fi să fie, în fond, este vorba despre un echilibru atât de fragil (să

în care, cu „ajutorul” unor anumite forțe, încep să se amestece elementele exercitării democrației cu cele ale dictaturii. Istoria ne-a dovedit-o de atâtea ori că atunci cînd cineva nu reușește să rezolve problemele, cînd nu e capabil să stăpînească o situație cu ajutorul mijloacelor pașnice, democratice, mai devreme sau mai tîrziu recurge la altele, la cele dic-

seama, nu e departe momentul ca să revin, din nou, și la oile noastre, la problemele noastre care în continuare bat în loc.

Adunînd lucrurile la un loc, aș fi dispus să spun imediat: ne găsim în fața unei situații destul de periculoase. Și dacă aș fi mai curajos, aș adăuga: totul putea a unui pericol extremist de dreapta. Iată, de exemplu, forțele

simpatizanților scade în continuare, multe scandaluri de corupție se leagă de numele partidului, inclusiv construirea unui palat pentru președinte. Dacă lucrurile vor evolua în acest sens, Fidesz-ul, poate, va fi constrîns să mediteze asupra posibilității de a admite în coaliție MIÉP (Partidul Maghiar al Dreptului și Vieții), care, oricum, pare a fi în creștere – Altă tendință periculoasă extremistă de dreapta! Forum Democratic Maghiar (MDF), un braț mai modest al acestei coaliții, stă pe gînduri, ezită, pe semne, ar vrea ceva, dar încă nu știe, ce.

Celălalt curent principal, opoziția are în frunte Partidul Socialist Ungar (MSZP). Acest partid, cu șanse serioase, deocamdată e mult prea preocupat cu treburile interne, cu dispute, dezbatere și certuri interminabile, considerînd că pentru a putea cîștiga, în primul rînd trebuie să ia măsurile necesare în vederea păstrării unității, pe urmă, în vederea posibilității de concentrare asupra problemelor esențiale ale țării. Încă nu dispune de un program detaliat. Cu toate acestea, PSU a depășit, nu cu mult, nivelul popularității Fidesz-ului. Împreună cu principalul său partener în opoziție, SzDSz (Uniunea Democraților Liberi) aparent pare a fi adept sincer al democrației și al statului de drept. SzDSz-ul, nu demult, și-a schimbat președintele, ocupînd acest post *Fidesz* *Gábor*, actualul primar-șef al capitalei, cu serioase ambiții de a se așeza în fotoliul prim-ministerial. În orice caz, SzDSz-ul vrea să devină iarăși un factor de echilibru, rol îndeplinit în perioada schimbării de regim, pentru care însă, am impresia, nu mai are nici timp, nici bază de sprijin.

În concluzie, întîi aș repeta ceea ce precizam la început: la ora actuală încă nu se știe nimic sigur în ce privește perspectivele sau șansele oricăreia dintre curentele principale. Ne aflăm în situația unei serioase regroupări de forțe și în stînga, și în dreapta (în cadrul acesteia din urmă chiar cu pericolul extremist de dreapta și cu semne dictatoriale), ceea ce mă îndeamnă să adaug: puțină precauție nu poate să strice, amintindu-mi de vorba ungarului: mai bine să-ți fie frică, decît să te sperii mai tîrziu.

AI Ardelean

nu mai spun, penibil), încît orice amănunt, scandal, coruperea sau compromiterea oricărei figuri-cheie a vieții politice poate să devină imediat factor determinant al succesului sau al eșecului uneia sau alteia dintre curentele amintite. Nu trebuie să fii ziarist sau analist, deputat parlamentar sau politician ca să observi că asemenea „întîmplări” sînt la ordinea zilei, chiar apar într-un număr din ce în ce mai mare. Și asta pînă acum. Dar ce va mai urma?

Se pune imediat întrebarea: cum se poate controla, cum se poate soluționa o asemenea situație? Asta poate să difere de la curent la curent. Evenimentele politice din ultimul timp, situația din țară par a demonstra că forțele de cîrmă încep să se folosească de mijlocele democraturii. Nu, cititorul nicidecum n-a citit greșit! Este și asta una dintre realitățile zilelor noastre. Este vorba, într-adevăr, despre o creatură nouă, despre îmbinarea a două noțiuni, a doi termeni: democrația și dictatura, asta fiind expresia fidelă a unei noi situații

toriale. Și ca să nu spuneți că vorbesc aiurea, vă dau și cîteva exemple, din păcate convingătoare. Iată, bunăoară, scoaterea din circuitul, din funcționamentul normal a Parlamentului, slăbirea competenței instituțiilor de bază ale democrației, crearea unei situații de imposibilitate în viața și activitatea tribunalelor, aplicarea unor serioase mijloace de centralizare a puterii, angajarea unei miliții neplătite în vederea restabilirii ordinii și siguranței publice, ca cetățeanul să se simtă, într-adevăr, ca la el acasă, într-un adevărat stat de drept, utilizarea metodelor de conducere dictatorială, provocarea de scandaluri de corupție, situații de alarmă, într-un cuvînt, crearea unei situații de încordare, de spaimă chiar fatală în viața, în politica internă a țării. Șirul exemplelor negative, nefaste nu se termină aici. Și despre noi, minoritățile conlocuitoare din Ungaria, cetățeni ai țării cu drepturi egale, încă nici n-am spus nimic. Dar n-aș fi vrut să vă întristez pentru nimica în lume. Din cîte pot să-mi dau

determinante ale vieții politice. În ce privește Fidesz (Uniunea Tinerilor Democrați), prin politica și activitatea lor, cu toate promisiunile privind dezvoltarea economiei, creșterea nivelului de trai, a euroconformității țării, asigurarea unor condiții mai bune pentru a putea trăi liniștit în democrație, într-un stat de drept, într-o securitate publică adevărată, ei sînt cei care recurg la mijloacele amintite, pentru a se putea menține ȳla cîrma țării și după alegeri. Sondajele arată, că popularitatea lor e în curs de scădere.

Partidele de coaliție cu Fidesz-ul se găsesc într-o situație cel puțin asemănătoare. Vedeți, Partidul Independent al Micilor Agrarieni (FKGP) e serios amenințat de a nu putea depăși pragul reintrării în Parlament, dispunînd momentan nici de 3% din voturi. Cauze există: agricultura dirijată de *Torgyán József*, președintele partidului se găsește în plină criză, conducerea partidului scîrție din toate încheieturile, fracțiunea parlamentară slăbește, tabăra

Foaia împlinește 50 de ani

Pe 15 ianuarie 2001 se împlinește o jumătate de veac de la apariția primului număr al revistei *Libertatea Noastră*, predecesora *Foii românești*. Cu această ocazie, redacția noastră organizează o întâlnire, la care vor fi invitați ziariștii și colaboratorii tuturor timpurilor și va scoate un album din arhiva ziarului românesc.

Pregătindu-ne pentru acest semicentenar, în arhiva Foii am dat de un articol interesant. Despre începuturile presei scrise românești, într-un interviu din 1971, unul dintre primii redactori șefi Dr. Frederic Wild și-a amintit astfel:

„În anul 1951 când s-a înființat gazeta *Libertatea Noastră* deja eram de cinci ani în orașul Giula, ca director al primei școli cu limba de predare română din Ungaria.

În timpul acestor cinci ani s-au petrecut multe evenimente de mare interes, care ar fi meritat neapărat să vadă lumina tiparului și în limba română. Din păcate, pînă în anul 1951 n-am avut o astfel de ocazie. Bineînțeles, apariția gazetei la începutul anului 1951 ne-a produs tuturor o mare satisfacție.

Simt necesitatea de a aminti câteva evenimente mai importante, care neapărat ar fi meritat să fie scrise în limba română în coloanele unei gazete în limba română. De exemplu am fost prezent la înființarea Uniunii Culturale a Româ-

nilor acum douăzeci de ani. *N-am să uit niciodată momentul înființării Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria. În sala festivă a liceului românesc de azi, pe lângă publicul prezent erau de față Gheorghe Nădăban, care la această ședință de întemeiere a fost ales primul secretar al Uniunii Culturale, Ilie Moldovan, Ioan Gomboș și învățătorul Marius Turcu, cu o echipă culturală instruită de dînsul la Micherechi. După alegerea conducătorilor Uniunii și după celelalte formalități, Marius Turcu, spre mirarea tuturor, și-a chemat pe scenă echipa de dans îmbrăcată în costume naționale, care a prezentat un dans românesc foarte frumos.*

Atunci am simțit prima dată o mare necesitate, ca acest eveniment de mare importanță să fie descris într-un organ de presă în limba română.

Necesitatea înființării unei gazete în limba română a devenit mai actuală în perioada alegerilor din 1950. În timpul alegerilor, îndemnați de comitetul de partid, am cutreierat satele locuite de români cu echi-

pe culturale. Totdeauna îmi voi aminti de spectacolele date la Apateu și la Săcal, care s-au bucurat de mare succes în rîndurile populației.

Alegerile, la care au participat toți oamenii muncii de naționalitate română, au reușit foarte bine, deci ne-am reîntors la Giula cu toți foarte bucuroși. Nici aceste evenimente, din păcate, n-au putut fi înregistrate în limba română din lipsa unei gazete. Cred că ar fi însemnat o deosebită bucurie pentru acei tineri care au fost membri ai diferitelor echipe culturale, dacă s-ar fi revăzut în coloanele unui ziar. În acest timp nu numai la liceul românesc din Giula, dar și în satele românești din Ungaria s-a desfășurat o viață culturală vie, interesul față de folclorul românesc a crescut mult. Aceste echipe au vizitat toate comunele locuite de români din Ungaria. Toate aceste evenimente s-au păstrat numai în amintirile celor care am fost prezenți. În perioada aceasta, la Giula s-a format un centru cultural românesc, care a răspîndit cultura românească în rîndurile naționalității române din Ungaria.

În aceste condiții ne-a oferit o deosebită satisfacție înființarea gazetei *Libertatea Noastră*. Bineînțeles, înființarea gazetei nu s-a înfăptuit fără anumite greutăți.

Cadrele didactice din acel timp la școala generală și la liceul românesc din Giula aveau o bună pregătire și cunoșteau limba română foarte bine, și și-au dat toată silința pentru crearea unei gazete la un nivel satisfăcător. Colegii mei din acest timp și eu personal, ne-am dat toată străduința pentru a întocmi și a redacta o gazetă care corespundea cerințelor.

Redacția gazetei atunci a funcționat la liceul românesc, în sala profesorilor — aici era redactat ziarul. Aici s-a redactat ziarul pînă ce am fost la Giula și pînă ce s-a întărit Uniunea, care a preluat redactarea ziarului.

(Secvențe din articolul, semnat de Vasile Roxin, cu titlul „Din istoricul gazetei noastre — Își amintește Dr. Frederic Wild, Foaia noastră, 1 februarie 1971, pag. 3.)

Noi nu „punem la punct” pe nimeni

Revista *Cronica* din 22 decembrie 2000, a Auto-guvernării Românești pe Țară, în pagina 2 publică o scriere cu titlul „*În loc de răspuns*”. După ce în primul număr al *Cronicii* nu s-a scris nici o iotă despre existența în Ungaria și a unui alt „*săptămînal al românilor din Ungaria*”, în cel de-al doilea număr de probă, gazeta Autoguvernării a dat de revista *Foaia românească*. Ne bucură aprecierea *Cronicii*. Sincer spus, nu prea avem timp să medităm, că oare numai ziariștilor de ieri sau de altă dată se datorează faptul că „*Foaia este azi ceea ce este*”. Dar după *Cronica*, tot această Redacție a Foii „*caută pe la colțuri explicații*”.

Fie-ne permis să afirmăm un lucru: ceea ce urmărește *Foaia* este informarea corectă. Noi nu dorim „*să punem la punct*” pe nimeni, cum doresc să-o facă cei de la *Cronica*. (După *Dicționarul Explicativ al Limbii Române*, „a pune pe cineva la punct” înseamnă „a arăta cuiva ce

se cuvine și ce nu”). *Foaia românească* preconizează o muncă profesională corespunzătoare ziaristicii de la o revistă de prestigiu, se străduiește să întrebunțeze un stil de comunicare adecvat așteptărilor zilelor noastre. Redacția Foii încearcă să ofere cititorului român din Ungaria o revistă de calitate, care este la nivelul de a fi apreciată nu numai de membrii comunității noastre, ci și de către cititorii din România și din alte părți ale lumii.

Nădăjduim să putem scoate și pe mai departe *Foaia românească* care are o tradiție de 50 de ani, chiar dacă AȚRU va mijloci stoparea finanțării Foii din sursele bugetare de stat. Avem înaintea noastră exemplul lui Iosif Vulcan și al revistei lui, „*Familia*”, de mai mult de un secol. Un ziar adevărat nu apare numai pentru că împrejurările legale îi asigură finanțarea din bani publici, ci pentru că există dorința de a informa, de a comunica, de a oferi bucurii cititorului în limba sa maternă.

Eva Iova

In memoriam

Horea Bernea

Cu ani în urmă, la deschiderea festivă a Centrului Cultural al României de la Budapesta am avut ocazia să-l cunosc personal pe maestrul Horea Bernea. Era împreună cu scriitorul Andrei Pleșu care, mai târziu, ministru fiind, l-a numit director al Muzeului Țăranului Român, unde Bernea a desfășurat o activitate rodnică. Atunci, pe pereții Centrului Cultural erau expuse câteva dintre lucrările pictorului, lucrări de profundă spiritualitate. Din personalitatea sa a radiat o adevărată aristocrație culturală, o sensibilitate pe care atunci nu o puteam defini. Apoi, după ce i-am urmărit lucrările în cadrul altor expoziții, mai ales cea de la Galeria Națională din Budapesta, i-am descoperit-o: mi s-a destăinuit esența acestei sensibilități, o sensibilitate înrădăcinată în religie. La expoziția din Budapesta, Bernea a fost artistul cel mai remarcabil, figura cea mai stabilă, din lucrările căruia radia lirismul blînd al avangardei române contemporane.

Iar acum a murit! Pictorul nu mai este printre noi! A murit la Paris, după o dificilă operație de cord. Trupul neînsuflețit a fost depus la odihnă veșnică la Cernica. Acum se odihnește. Horea Bernea, chiar dacă nu mai este, spiritualitatea binefăcătoare a artistului plastic, a omului de cultură trăiește mereu, supraviețuind prin lucrările sale.

Șt. Oroian

Cartea își caută cititorul

Cu sprijinul Fundației Publice „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria” și a Editurii NOI a apărut, în toamna anului 2000, un almanah cu cele mai reușite interviuri, reportaje, portrete realizate în cadrul emisiunilor românești de radio. „*Dragi ascultători...*” — *Radiofonie românească în Ungaria* este un volum, care a apărut în îngrijirea Redacției Românești a Radiodifuziunii Maghiare, instituție care

în acest an a împlinit 20 de ani de existență. Din acest almanah puteți cunoaște istoricul radiofoniei românești din Ungaria, puteți citi interviuri cu regretatul preot dr. Petru Mîndruțu, cu profesorii dr. Gheorghe Petrușan, Caterina Tiritean, dr. Gheorghe Santău, dascălul Gheorghe Dulău, articole despre bisericile ortodoxe și baptiste, și alte lucruri interesante despre românii din Ungaria.

Toți cei care ne vor retrimite acest talon, semnalînd dorința de a avea în biblioteca personală Almanahul Radio, vor primi din partea redacției noastre această carte. Nu aveți altceva de făcut decît să trimiteți pe adresa Foii românești (5700 Giula, str. Gh. Doja nr. 8.) talonul completat.

Numele și prenumele:.....

Adresa:.....

Da, aș vrea să primesc un exemplar din cartea „*Dragi ascultători...*” — *Radiofonie românească în Ungaria*.

Biserica și morala

Biserica Romano Catolică a devenit cel mai mare furnizor de servicii de Internet din Phillipine. Biserica a construit o rețea de Internet cuprinzătoare, ce se întinde de-a lungul celor 1000 de mile ale arhipelagului, arată San Jose Mercury News. Pentru că operează ca și entitate bisericească non-profit, CBPCNet oferă servicii la un preț mai mic comparativ

cu cel al furnizorilor comerciali.

Obiectivul final este acela de a conecta la rețea fiecare dioceză, fiecare casă parohială, și fiecare școală parohială de pe teritoriul țării, transmite the News. De asemenea vor fi deschise cluburi de Internet pentru a permite și celor săraci accesul la acest serviciu.

Violența, jocurile de noroc și pornografia sînt urmă-

rite cu ajutorul monitoarelor și a unor programe care blochează accesul la acest tip de pagini. Dacă se efectuează o căutare pentru pagina revistei Playboy, computerul afișează mesajul „Slavă Domnului că nu ați putut să accesați acea pagină de Internet imorală. CBPCNet vă sugerează să accesați mai bine alte pagini sănătoase. Dumnezeu să vă binecuvînteze!”

Film despre Isus

Un cutremur din Ecuador a făcut ca oamenii să ajungă la credința în Cristos. Un grup de creștini a fost toamna trecută în orașul Ventanas, unde au proiectat filmul 'Isus', care descrie viața, moartea și învierea lui Cristos. Membrii grupului au distribuit invitații și au făcut anunțuri în legătură cu difuzarea filmului înainte să-și dea seama că erau într-

o „zonă roșie”, cunoscută pentru prostituție și afaceri cu droguri. Rezidenții nu au părut deloc impresionați de pregătirile pentru proiectarea în aer liber a filmului.

Apoi un cutremur a lovit orașul. „Am apucat repede echipamentul ca nu cumva să sară de pe suporturi”, a povestit un membru al echipei. „Oamenii, de teamă că li se prăbușesc casele peste

ei, au fugit afară în stradă. Am proiectat filmul imediat și aproximativ 250 de oameni s-au strîns să-l vadă. La sfîrșit, 57 dintre ei s-au rugat să-l accepte pe Isus ca Mîntuitor personal.”

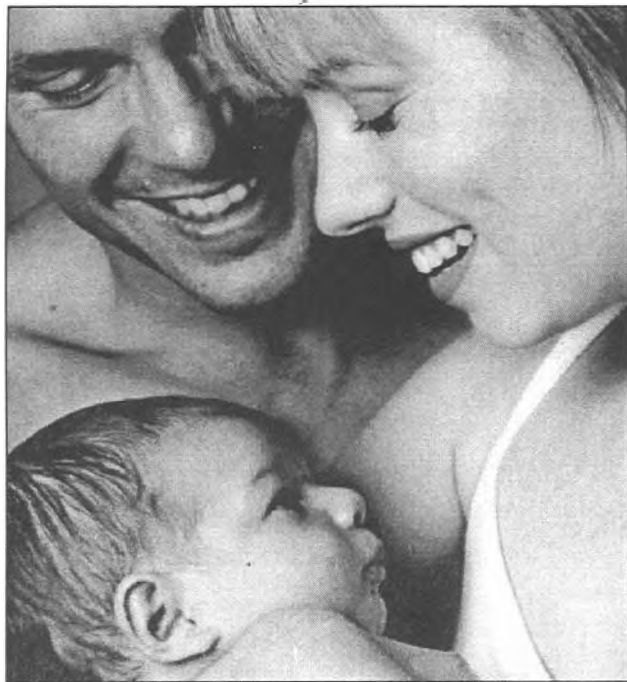
Noii credincioși au escortat grupul de creștini înspre un cartier mai sigur, și toți cei 57 s-au întors a doua zi pentru prima lor lecție de ucenicie.

Insula speranței

Un erou al bisericii persecutate din Rusia a jurat să continue lupta pentru salvarea unui adăpost destinat fetelor străzii din Moscova. Alexander Orogodnikov va face apel în urma deciziei curții prin care clădirea în care, începînd cu 1991, s-a desfășurat proiectul Insula Speranței ar urma să fie dată municipalității, care se pare că ar vrea să o transforme într-un club sportiv.

Cu sprijin occidental, Ogorodnikov, care a petrecut 7 ani în închisoare pentru că a condus un grup creștin de discuții la Universitatea de Stat din Moscova, a cumpărat mai multe apartamente în oraș, urmînd să continue în acestea munca din adăpost. Totuși, a declarat el pentru The Assist Communications, „vom continua să luptăm pentru vechea clădire, pentru că desființarea adăpostului le-ar provoca fetelor noastre un stres mare, și pentru că este o chestiune de principiu.”

În ultimii 3 ani Ogorodnikov a avut mai multe încercări de a salva acest adăpost. Ofițeri de poliție înarmați au efectuat cîteva rai-

duri pe proprietate, încercîndu-i pe rezidenți și atacîndu-l pe Ogorodnikov. Voluntarii le-au dus pe mul-

te dintre fete în casele lor, pentru a împiedica luarea lor în custodie de către autoritățile moscovite.”

Credință în China

Creștinii din nordul Chinei au nevoie de provizii de hrană după ce vremea rea a devastat recoltele. Combinația între inundații-

ile de acum doi ani și seceta din anul trecut a dus la distrugerea culturii de orez, arată organizația *In Jesus' Name* (În Numele lui Isus), care ajută bisericile din case particulare din țară.

Principiul perseverenței sau al consecvenței în cartea Neemia

Ce îi insuflă curaj lui Neemia? De la începutul lucrării sale, Neemia a știut cine este Domnul și a știut cine este El. De la început el s-a identificat cu poporul, a căștigat sau a motivat poporul pentru lucrare, a organizat toată lucrarea, a muncit cu dăruire alături de popor, a înfruntat opozițiile de orice natură, și-a păstrat integritatea și și-a atins scopul. În cel mai deplin sens al cuvîntului, Neemia n-a fost doar slujitorul lui Dumnezeu, ci și slujitorul tuturor. Adevărații conducători sunt oameni care slujesc atât pe verticală, în relația lor cu Dumnezeu, cât și pe orizontală, spre binele semenilor.

Ce l-a ajutat pe Neemia să persevereze până la atingerea obiectivului? Așa cum am menționat la început, Neemia și-a asumat această lucrare pentru că a iubit Numele Domnului.

Neemia a fost un om al rugăciunii, el a plîns, s-a jelit și a postit. Rugăciunea a fost baza tuturor acțiunilor sale. A știut să îndeplinească rugăciunea cu acțiunea concretă. De asemenea, a dat dovadă de mult tact în organizare, studiind bine situația existentă, cântărind dificultățile și resursele și motivînd oamenii. A împărțit înțelept responsabilitățile, dar n-a ocolit munca, chiar cu prețul sudorii. A dat dovadă de mult curaj, înfruntînd opozițiile, evitînd compromisurile și păstrîndu-și integritatea.

A fost consecvent până la sfîrșit pentru că a crezut în biruința misiunii sale, dar mai mult a crezut și l-a iubit pe Dumnezeu cerurilor.

Studiind viața lui Neemia, modelul lui se întărește în mintea și în inima noastră, nu pentru că a fost marele paharnic, ci pentru frumusețea caracterului lui dovedită în slujirea Dumnezeului cerurilor și a poporului său.

Pastor Daniel Burtic

Daniel Brânzei

Dorința

*Să mă-nveșmînt în cînt
Și să mă-mbrac în slavă.
Din gînd să fac cuvînt
Și din cuvînt, podoabă.
Să spun ce-i de nespus
Să simt ce-i peste simțuri
Și să mă urc mai sus
Spre-naltele întinsuri.
Să strig în glas de mut,
Să glăsui prin tăcere
Și să iau cu-mprumut
De la un orb, vedere.
Să merg în nevăzut,
Să urc spre neîmîntă,
Să trec dincolo de trup,
Să urc prin umilință
În lumea cea de-acum
Vreau să mă pierd pe mine
Și nevăzut pe drum,
Să fiu găsit cu Tine.*

Programul de duminică al bisericilor baptiste

Cenadul Unguresc
ora 9.30 și 14.00 – serviciu divin

Chitighaz
ora 9.00 – oră de rugăciune
ora 10.00 și 15.00 – serviciu divin

Micherechi
ora 9.00 – oră de rugăciune
ora 10.00 și 17.00 – serviciu divin

Calea, Adevărul și Viața noastră

Fragmente din pastorală de Crăciun la 2000 de ani de la Nașterea Mântuitorului
a Prea Fericitului Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

„Ca în fiecare an, această sărbătoare ne cheamă să ne îndreptăm gândul către același oraș sfânt, al descoperirilor celor mai presus de cuvânt, ca oarecând blânzii păstori din preajma lui și înțelepții Răsăritului, martori ai stelei călăuzitoare și pilde de credință și de evlavie. Mai mult ca oricând în îndelungata ei istorie, omenirea are nevoie, la această cumpănă dintre milenii, de aceste adevăruri veșnice: Calea, Adevărul și Viața aduse pe pământ de Pruncul Iisus, întrupat de la Duhul Sfânt și din Preacurata Fecioară Maria. Taina ni se împărtășește prin credință curată și slăvire îngerească. Să fim adânc recunoscători Tatălui ceresc că noi Îl avem pe Hristos: Calea, Adevărul și Viața noastră.

De aceea, sărbătoarea Nașterii Domnului se cuvine să fie prilej de încredere, de nădejde și de sporire a eforturilor pentru a ne împodobi viața cu faptele iubirii de Dumnezeu și de semenii, întru dobândirea frumuseții celei dintâi.

Puține imagini pot vorbi

cu mai multă tărie sufletului nostru despre legătura dintre adevăr și viață precum o face binecunoscuta icoană a Nașterii Domnului, în care Maica Preasfântă este înfățișată stând în genunchi și cu mâinile în rugăciune și adorare înaintea Dumnezeului Prunc, Adevărul și Viața noastră. În iureșul încercărilor cărora trebuie să le facă acum față, societatea omenască nu mai are vreme, se pare, pentru a-și veni în sine și a realiza că dacă nu va descoperi repede arta – de fapt cea mai gingașă, nobilă și grea dintre toate – de a-și crește și educa generațiile următoare pe măsura marilor probleme și provocări pe care le va aduce viitorul, ea, această societate contemporană, se va face vinovată de toate suferințele urmașilor ei.

Nu fără adânc temei spune un gânditor că lumea este condusă din odaia co-

pilului. Căci aici, în acest mediu al nevinovăției, se plămădește calitatea omului

de mai târziu. Aici se hotărăște cursul pe care îl vor urma înclinațiile și darurile cu care se naște fiecare ființă umană. În familia numită de Sfinții Părinți: Biserica de acasă, și în felul în care sunt crescuți copiii, ..., începe de fapt rezolvarea sau, dimpotrivă, perpetuarea și, mai rău, agravarea problemelor

umanității, în toată diversitatea și complexitatea lor. În familie, din pilda părinților, învață copilul dragostea, credința, bunătatea, deosebirea dintre bine și rău, atașamentul față de bine și respingerea răului, luând astfel contur caracterul viitoarei personalități. Dar pentru izbândă acestei lucrări este nevoie de restaurarea și consolidarea familiei creștine, de revenirea părinților la duhul Evangheliei, de creștere în iubire sfântă a copiilor lor, în care sunt datori să vadă nu doar fapte trecătoare pe acest pământ, ci și viitori cetățeni ai Împărăției celei veșnice a lui Dumnezeu.

Dacă lumea contemporană se va lăsa pătrunsă de această chemare, va înceta dictatul păcatului – cel care dezbină familia sau împinge la nesocotirea ei –, închizându-se astfel plaga avorturilor și cea a abandonării copiilor de către părinții lor.

Pentru a ne gândi cu bună nădejde la milenii ce va începe, trebuie să ne gândim mai întâi la copiii acestei lumi, despre a căror valoare neprețuită Mântuitorul Hristos vorbește astfel: »Cine va primi pe un prunc ca acesta în numele Meu, pe Mine Mă primește. Iar cine va sminti pe unul dintre aceștia mici, care cred în Mine, mai bine i-ar fi lui să i se atârne de gât o piatră de moară și să fie afundat în adâncul mării« (Mt 18, 5-6). Cunoscând astfel ce înseamnă în fața lui Dumnezeu smintirea, adică întinarea morală a copiilor și tinerilor, noi, cei de astăzi, trebuie să veghem, iubii mei, spre a nu fi părtași, prin pasivitate, prin lipsa unei atitudini responsabile, la un asemenea înfricoșător păcat. Se cuvine să nu uităm că omenirea viitorului va dăinui nu printr-o simplă religiozitate lipsită de identitate, ci doar prin redescoperirea curăției, a purității credinței și a vieții evanghelice, fiindcă numai a celor »curați cu inima« (Mt 5, 9) va fi întotdeauna Împărăția lui Dumnezeu.”

Apatenii cinstesc eroii

În cel de-al doilea război mondial s-au dus lupte sângeroase și pe teritoriul Bihorului. Diferitele națiuni – nemți, maghiari, ruși și români – care s-au înfălițat în apropierea Apateului au avut pierderi l-a fel de mari. Atunci, localnicii i-au depus într-un mormânt comun, însemnând locul cu o cruce de lemn, iar mai târziu cu o placă de marmură.

Sînt înșirate patru nume, pentru că ceilalți 15 ostași erau încă necunoscuți. De atunci numele lor s-a descoperit și s-a cioplit în marmură, pe placa din centrul satului.

La sfîrșitul anului trecut a început desființarea vechiului cimetir, astfel și soldații necunoscuți au fost mutați într-un nou mormînt. Locuitorii satului, într-un număr mare, s-au adunat să aducă cînte eroilor căzuți. În fața mormîntului s-au rugat preoții a trei confesiuni: reformată, ortodoxă și baptistă. La înfîlțirea ecumenică a slujii și Prea Sfinția Sa Episcopul Sofronie, care a apreciat Compasiunea apatenilor față de toți aceia care au murit pentru libertatea noastră, indiferent de naționalitate și credință aveau.

V. J.

Internetul și religia

Conform rezultatelor unei cercetări, 22% din americani apelează la serviciile Internetului pentru a primi informație religioasă și spirituală. Practic, toate organizațiile religioase americane au pagini pe Internet. Potrivit informației difuzate de compania „Yahoo”, aproximativ 30.100 de pagini web au un conținut duhovnicesc sau religios. În opinia unor experți, în realitate numărul de site-uri religioase este de două ori mai mare. În ultimul timp a crescut considerabil numărul companiilor care comercializează diferite obiecte religioase prin intermediul Internetului. Nu este exclus că piața electronică, care deservește numai confesiunile creștine, va atinge în 2004 cota de 6 miliarde de dolari anual. În legătură cu aceasta există pericolul că Internetul va duce la comercializarea religiei, transmit agențiile de știri internaționale.

Orthopress

Din învățăturile Cuviosului Paisie cel Mare

„Dumnezeu nu are trebuință de bărbați puternici, ci de oameni devotați, cu inimă curată; aceștia îi sînt bineplăcuți Lui. Cine vrea să dobîndească virtutea smereniei să nu-și îngăduie a privi în față pe interlocutorii săi, deoarece, în felul acesta, fără să-și dea seama, capătă aroganță și dispreț. Apleacă-ți capul spre cele de jos, căci astfel vin în suflet smerenia și evlavie; astfel învățăm să respectăm pe ceilalți, să-i iubim ca pe unii ce sînt mai buni decît noi, ca pe niște prieteni și chipuri ale lui Dumnezeu.”

Orarul slujbelor ortodoxe de duminică, 14 ianuarie 2001

Apateu	– ora 11.00 – pr. Origen Sabău
Bătania	– ora 9.00 – pr. Ilie Ciocan
Bichișciaba	– ora 9.00 – pr. Teodor Marc
Budapesta	– ora 10.00 – pr. vicar Marius Maghiaru
Cenadul Unguresc	– ora 9.30 – pr. Aurel Becan
Chitighaz	– ora 9.30 – pr. Florin Olteanu
Crîstor	– ora 9.00 – pr. Alexandru Șereș
Giula I	– ora 10.00 – PS Episcop Sofronie, pr. vicar Pavel Ardelean
Giula II	– ora 9.00 – pr. Petru Pușcaș
Jaca	– ora 9.00 – pr. Cosmin Pop
Micherechi	– ora 9.00 – pr. Ioan Bun
Otlaca-Pustă	– ora 9.00 – pr. Teodor Rocsin
Săcal	– ora 9.00 – pr. Origen Sabău

Programul Adunării „Oastea Domnului” din Micherechi

Duminică	ora 17.00 – program religios
Mărti	ora 18.00 – oră de rugăciune

Tineri români, știți ce este MAKIF?

Dintre minoritățile naționale din Ungaria, germanii au fost primii care s-au putut mândri cu o asociație de tineret – GJU (Gemeinschaft Junger Ungarndeutscher – Comunitatea Tinerilor Germani din Ungaria), înființată cu mai bine de zece ani în urmă. De atunci s-au înființat numeroase organizații locale și teritoriale, s-au organizat congrese, întâlniri și instructaje. Mai mult chiar, Comunitatea s-a afiliat altor organizații europene de tineret. La adunarea generală din prima parte a anului trecut, tinerii au decis să înființeze un Forum, o asociație care să atragă și alte organizații ale tinerilor de naționalitate. În toamnă, aceeași adunare generală a ales un prezidiu nou și un nou președinte. Noua conducătoare a Comunității Tinerilor Germani a devenit studenta *Szigriszt Adrién*. În privința stadiului de pregătire a Forumului, președinta germană a informat despre următoarele:

Inițiativa lansată a fost sprijinită atât de Ministerul Justiției, cât și de Oficiul pentru Minorități Naționale și Etnice, respectiv de comisarul pentru problemele minorităților. La ora actuală se elaborează statutul organizației MAKIF (Magyarországi Kisebbségek Ifjúsági Fóruma), iar pe 10 februarie s-ar convoca adunarea generală de constituire a Forumului. Până la ora actuală și-au declarat intenția de afiliere opt organizații de tineret

ale naționalităților, la ora actuală tratăm cu tineretul bulgar. Din păcate, nu toate naționalităților din Ungaria au organizații de tineret și nici pe cele existente nu le cunoaștem integral.

Scopul primordial al Forumului urmează să fie alcătuirea unei platforme pentru cunoașterea reciprocă, prin care tinerii de naționalitate să afle mai multe unul despre alții. În al doilea rând, prin afilierea de organizații asemănătoare să primim mai multe informații despre tinerii de minoritate națională din alte regiuni și țări europene. Baza financiară a Forumului ar fi asigurată de cotizația organizațiilor, dar s-ar apela și la sprijin bugetar și fonduri cistigate prin concursuri. Această organizație ar iniția anual măcar o întâlnire de amploare, o sesiune științifică, o tabără de tineret sau altă acțiune comună, prin care tinerii de diferite naționalități s-ar întâlni și s-ar cunoaște și în mod concret.

În interviul acordat pentru Etnonet, *Szigriszt Adrién* face și un apel la toți tinerii de naționalitate și la toate organizațiile lor, să se atașeze inițiativei sau cel puțin să participe cu statut de observatori la ședința constitutivă din februarie. Solicitari de aderare, informații suplimentare și îndrumări se pot primi pe adresa: 1062 Budapesta, str. Lendvay nr. 22. Tel: 06/1/ 269-1084, e-mail: szigrisztadri@freemail.hu.

La examen

Erica Petrușan, studenta de la Szarvas, anul III la fără frecvență, la examenul de *Literatura română pentru copii și Scriitori români din Ungaria*.

Text și foto: Lucreția Ș. Fluieraș

ENCICLOPEDIE GENERALĂ PENTRU COPII

Sportul

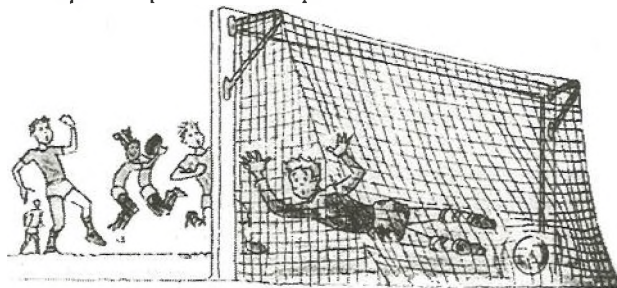
Oamenii de toate vârstele iubesc sportul. Unii preferă sporturile statice, altora le place să fie activi și să se întrecă.

Mișcarea îi menține pe oameni sănătoși. Înotul este un sport care antrenează toți mușchii corpului.

Există mai multe modalități de a face sport. Trasul cu arcul, de exemplu, implică o singură persoană.

Alte sporturi, cum ar fi tenisul, se practică în pereche sau în patru.

În echipele sportive, ca cele de fotbal, oamenii învață să coopereze pentru un scop comun.

Sportul pentru distracție și bani

O persoană care face sport doar ca să se relaxeze este un amator sau o amatoare. O persoană care este plătită pentru a participa la competiții este profesionist sau profesionistă.

Cel mai popular sport

Pretutindeni în lume se joacă fotbal. A început în Anglia, în Evul Mediu, jucat în câteva sate și a ajuns să fie adorat de milioane de oameni.

Cursa eroului

Maratonul este o cursă de alergări pe o distanță de 42, 195 km. Această distanță a fost parcursă pentru prima dată de un soldat grec, în anul 490 e.n., ca să ducă vestea victoriei asupra perșilor. A murit din cauza efortului.

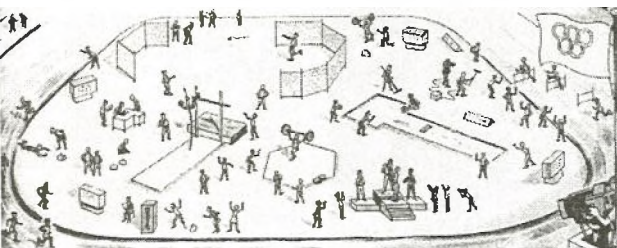
Primele Jocuri Olimpice

În Grecia antică se organizau jocuri o dată la patru ani. Femeile nu aveau voie să participe, nici măcar ca spectatori. Aruncarea discului și a suliței datează din această perioadă.

Jocurile Olimpice moderne

Jocurile Olimpice se țin o dată la patru ani, în țări diferite. Atleti din toate țările se întrec cu acest prilej.

Sporturi cu animale

În unele sporturi, cum ar fi călăria, oamenii și animalele lor se întrec cu alții.

Unii oameni se distrează împușcând animale. Aceste sînt sporturi „sîngeroase”.

Flacăra olimpică este purtată de către alergători din Atena, Grecia, pentru a deschide ceremonia, și arde pînă la încheierea jocurilor.

În zilele noastre, atât femei cît și bărbați se întrec în mai bine de douăzeci de sporturi și jocuri și sînt urmăriți la televizor de milioane de spectatori.

Cîștigătorii primesc cîte o medalie de aur, argint sau bronz, în funcție de ordinea în care cîștigă (primul, al doilea, al treilea).

Cele mai vechi sporturi

Picturile rupestre norvegiene arată că oamenii au schiat încă din epoca de piatră.

Acum mai bine de 5000 de ani, bărbații se antrenau pentru război prin lupte.

Noi sporturi

Invențiile au dus la apariția unor noi sporturi, ca planorismul sau cursele de mașini.

Prima cursă de mașini s-a desfășurat în 1894 în Franța, între Paris și Rouen.

Colindători din Timișoara

În ziua de 22 decembrie 2000, copiii Ansamblului Hora Timișului au vizitat Micherechiul, în biserica ortodoxă română au vestit cu colinde Sărbătoarea Crăciunului.

Acțiunea formației din România a fost organizată și sponsorizată de Trustul de Presă Agenda din Timișoara, chiar personal de Kovács Zoltán, directorul acestuia, care i-a însoțit. Colindătorii timișoreni au fost întâmpinați de Ioan Bun, parohul satului și de membrii Asociației pentru Micherechi. Colindele frumoase, religioase au fost

cântate din tot sufletul. Unele, cunoscute și de credincioșii ortodocși din Micherechi, au fost cântate împreună.

Părintele Ioan Bun și reprezentanții Asociației le-au mulțumit din inimă oaspeților din România și au fost fericiți, cu inimile pline de bucurie de „Vestea bună a nașterii lui Hristos”. Părintele Bun i-a asigurat pe oaspeți, că porțile Sfântului Locaș vor fi deschise și în viitor în fața colindătorilor cu programul de Crăciun, dorindu-le sărbători ferice și An Nou pașnic.

Gheorghe Netea

Două surori: Adriana și Renata

Două fete frumoase, cu părul lung până-n brâu, parcă ar fi gemene. Dar nu sînt: Adriana e ceva mai mare, merge în clasa a 7-a, Renata e abia în clasa a 6-a. Cînd familia Rocsin s-a mutat în strada Eminescu din Giula, fetele erau încă mici. Acum sînt eleve eminente ale școlii românești. Timp liber mai mult au numai în vacanțe, fiindcă în timpul anului școlar participă la multe programe din afara orelor.

Amîndouă fetele sînt pasionate de dans și frecventează cursurile școlii de artă la Centrul cultural Erkel din Giula, unde învață dansuri populare maghiare, participînd de patru ori pe săptămînă la repetiții. Renata are ca instructori pe Bori Beatrix și pe Horváth Péter, iar Adriana îl are coregraf pe maestrul Gyalog László și pe Kovács Andrea. La școală însă învață dansuri populare românești, fiind instruite de profesorul Ioan Ruja și de Florea Crișu. Dar alături de repetiții primesc educație temeinică și prin cunoștințe teoretice de folclor și etnografie.

Discutînd cu fetele, află că le plac toate obiecte. Totuși, care sînt disciplinele preferate?

De la mama fetelor mai află că amîndouă sînt harnice, ascultătoare, cînd mai au timp, ajută acasă părinți-

La insistența mamei află că pentru Renata matematica, istoria și biologia sînt obiecte mai apropiate de inima ei. Adriana însă mai hotărît disciplinele care îi plac mai mult: la fel matematica și biologia, dar și geografia i se pare foarte interesantă.

Ce alte preocupări preferate mai aveți pe lîngă învățatură și dans?

– De la tata am învățat să joc șah, dar mă relaxează și cuvintele încrucișate, – află de la Adriana.

lor. La sfîrșit de săptămînă deseori se duc la Micherechi, s-o viziteze pe bunica, pe „Tina”, dar cînd e sezon, mai ajută serios și la ambalarea castraveților.

Două fete frumoase, cu părul lung până-n brâu, parcă ar fi gemene... Amîndouă învață bine, amîndouă dansează frumos românește și ungurește... Amîndouă vor să-și continue studiile la liceul românesc... și merită să le cunoașteți și voi.

Șt. Oroian

Școală pe Internet

Cum să ne pregătim pentru bacalaureat?

E de menționat că Internetul și calculatorul are mai multe avantaje decît dezavantaje. Nu e bine dacă navigăm prea mult pe superstrada electronică, pentru că ne răpește timpul, dar toată lumea așa începe, iar după aceea vom ști să căutăm direct informația dorită.

Sînt multe căi bune de căutare. Mie îmi plac în primul rînd cele internaționale cum sînt Altavista (www.altavista.com), Google (www.google.com) sau Yahoo (www.yahoo.com), iar dacă vreau să caut o informație maghiară, de exemplu despre o persoană din Ungaria, folosesc Altavizsla (www.altavizsla.hu), iar în românește www.cauta.ro.

Pentru azi v-am căutat două pagini cu subiecte pentru bacalaureat: una ungurească și una românească.

Pe adresa www.moricz-

b.p.sulinet.hu/zolinet/tetelek/ puteți citi teze din literatura și limba maghiară, istorie, matematică, geografie, fizică.

Căutați adresa www.eseni.go.ro și veți afla în limba română teze de biologie, chimie, engleză, filosofie, geografie, informatică, istorie, română. De exemplu, la română, vă puteți perfecționa din următoarele subiecte: Alegoria Luceafărului, Amintiri din copilărie, George Enescu, Baltașul, Eminescu și etica lui Schopenhauer.

Și după ce ați învățat cît trebuie, ca relaxare, vă propunem să vizitați și pagina www.fete.ro. Aici puteți citi despre concursuri, horoscop, anunțuri, modă și veți primi linkuri la diferite reviste, ca de ex. Burda România, Cool Girl, Unica, For Him Magazin (FHM), Super! și Cosmopolitan.

Navigare plăcută!

- eva -

Grupați datele potrivite

A	B	C	D
Poet sau scriitor	Data nașterii	Locul nașterii	Operă, volum, revistă
1. Vasile Alecsandri	8. IX. 1866	București	Frămîntări
2. Tudor Arghezi	31. III. 1841	Rășinari	Punguța cu doi bani
3. Mihai Beniuc	30. I. 1852	Humulești	Cîntece fără țară
4. Lucian Blaga	1. IV. 1881	Botoșani	Să ne facem daruri
5. Ion Luca caragiale	14. VI. 1818	Sebiș	Lauda somnului
6. Nina Cassian	21. V. 1880	Bacău	O scrisoare pierdută
7. George Coșbuc	20. XI. 1907	Hordou	Peneș Curcanul
8. Ion Creangă	9. V. 1895	Lancrăm	Cîntare omului
9. Mihai Eminescu	27. XI. 1924	Haimanele	Pagini literare
10. Octavian Goga	10. VI. 1839	Galați	Nunta Zamfirei
11. Ștefan Octavian Iosif	27. XI. 1885	Holod	Cîntul vieții
12. Eugen Ieșeleanu	15. I. 1850	Tîrlișu	Icoane din Carpați
13. Nicolae Labiș	23. X. 1875	Brașov	Suflul Hiroșimei
14. Marin Preda	2. XII. 1935	Cîmpina	Calul
15. Liviu Rebreanu	11. II. 1875	Poiana Mărului-Mălini	Primele iubiri
16. Mihai Sadoveanu	5. X. 1902	Silistea-Cumești	Mara
17. Ioan Slavici	24. IV. 1911	Salcia	Baltașul
18. Zaharia Stancu	18. I. 1848	Pașcani	Lira mea
19. Alexandru Toma	5. VIII. 1922	Șiria	Pe lîngă plopii fără soț
20. Iosif Vulcan	5. XI. 1880	Urziceni	Clopotul de aur

Grupați datele potrivite! De exemplu: A1, B7, C2, D15, / A2, B20, C10, D8 Rezolvarea o veți putea citi în numărul viitor al Foii.

Avem școală mică, dar familiară

Maria Mihut Paulic, după terminarea facultății, a devenit profesoară la Otlaca-Pustă. Din 1998 ea conduce școala generală din comună.

– Avem 34 de elevi, 14 în cursul superior, 20 în cursul inferior și 7 cadre didactice. În clasa întâi avem 7 copii – și în anul viitor vor fi tot 7 elevi. În clasa a 7-a sînt numai 2 elevi. Cei dintr-a 8-a sînt 4 la număr. Sîntem o școală mică, dar atmosfera este foarte prietenească, familiară. Pînă acum am făcut în fiecare vară excursii la Șiria (localitate cu care avem legături foarte bune), numărul excursioniștilor fiind de cîte 38 de persoane (elevi, părinți și colegi). Pentru aceasta am primit cîte 150.000 de forinți de la Fundația Publică pentru Minorități Naționale și Etnice, dar în anul trecut nu am primit nimic. Din cauza aceasta, în octombrie 2000 copiii noștri au putut pleca în excursie numai la Szilvásvárad.

– Cum își petrec elevii din Otlaca timpul liber?

– Nu prea au timp să se plictisească. Le stă la dispoziție sala cu computere, au abonament la teatru, au adunat materiale refolosibile

le de pe la case (hîrtie și metale). Acțiunea aceasta a fost reușită, așa că la primăvară vom continua. Înainte de Crăciun am avut o serbare comună și am împodobit împreună pomul de Crăciun, toate acestea terminîndu-se cu o masă comună și cu discotecă.

– La ce concursuri au participat elevii școlii?

– Ana Lasc și Rita Pásztor au participat la concursul de recitare Lucian Magdu, unde au și cîștigat locul II și III, în categoria lor. La sfîrșitul lunii februarie vom participa la concursul de matematică Zrínyi Ilona. Avem doi elevi foarte talentați, care și pînă acum au participat la mai multe concursuri. Ei sînt Ana Lasc și Victor Rívár.

– Cînd am intrat pe poarta școlii, am observat și niște lucruri noi...

– Da, în toamnă am sădit în fața școlii un șir de tuia, în grădină mai mulți pomi. Din păcate, aceștia au fost furati, făcîndu-ne o mare pagubă: plantația a costat 52.000 de forinți. Tot aici aș aminti că școala noastră, la 30 noiembrie, a cîștigat 50.000 de forinți pentru restituirea manualelor. Această sumă este un mare ajutor pentru familiile noastre.

– Care școli medii sînt preferate de elevii din clasa a 8-a, pentru continuarea studiilor?

– Am constatat că pentru ei este foarte greu să-și aleagă școala cea mai potrivită. De ani în șir mulți aleg Liceul Românesc din Giula și școlile profesionale din împrejurimi, dar mai ales cele din Ciaba, pentru că de aici pot face naveta mai ușor. Dintre elevii de acum, unul vrea să devină polițist, unul bucătar, o fetiță se duce la „Bălcescu” și cealaltă la Liceul Evanghelic. Pînă acum toți elevii au ales o școală medie potrivită, unde s-au simțit bine și pe care au și terminat-o.

I. Cozma

Eu știu să aștept...

Eu știu să aștept și-o viață-ntreagă.
Las anii să vină, repede să treacă,
Ca sus pe cer norul, care se întinde,
Cînd soarele-n inimi flăcări nu aprinde.
Se înșiră anii unul lîngă altul,
Ca iarba de iarbă ce cuprinde parcul.
Ce să fac? Ca fluturile pe roată,
Așa se-nvîrtește și viața toată.
O învîrtește dorul, care-n inimă tace,
Care-i neliniștit, dar zgomot nu face.
Eu nu sînt în centru, eu stau la o parte,
Nici calcule nu fac, doar citesc o carte.
Stau cu ochii închiși, cu fața-ncordată
Spre pămînt ca frunză bătrînă și lată.
Eu știu să aștept, las anii să treacă
Pînă se sfîrșește o viață întreagă.

Mă gîndesc la lumea-ntreagă

Ce frumoasă melodie
Se aude de departe!
Și în astă fericire
Oare cine are parte?

Pe sub plop cu frunză verde
Se aude cîntul drag,
Dar pe mine nu mă vede,
Singură mă plimb sub brad.

Singură sub bradul negru,
Sub cerul întunecat.
Aștept dimineața, pentru
Clipe luminoase-n sat.

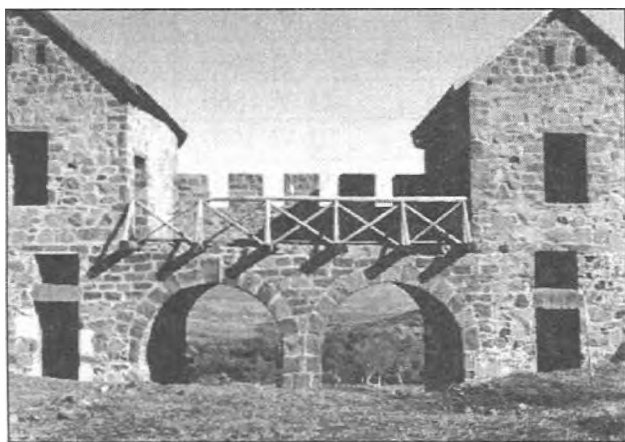
Sub razele soarelui,
Sub plopii verzi și sub brazi
Uitat nimeni nu-i.
Dăm mîna cu lumea azi.

Poezii de Ana Crișan

Încă în toamna anului trecut, Societatea de Prietenie Ungaro-Română din județul Bichiș mi-a făcut onoarea să mă invite la Festivalul Minorităților din orașul Zalău, județul Sălaj. Acest județ este deosebit de atractiv, multicultural, tocmai pentru faptul că aici conviețuiesc cu majoritatea română (72%) maghiari, germani, slovaci și armeni. Ca atare, am avut prilejul să particip la un adevărat festival al culturii minorităților cu ceea ce este mai reprezentativ în domeniul cercetării istoriei vechi și noi, al sociologiei, al muzicii clasice și religioase, al literaturii, muzeografiei și demografiei. Invitații au fost primiți într-o atmosferă de sărbătoare, demnă de orice metropolă a Europei. Festivalul s-a desfășurat sub auspiciile Inspectoratului pentru Cultură al județului Sălaj, avîndu-l ca mediator pe istoricul Emil Grădea, și implicînd în reușita lui elita

Ecouri în timp:

La Porollisum (Moigrad) – Zalău, pe urmele strămoșilor daco-romani

Lată comandamentul armatei romane (anii 102–271 e.n.) a Limitei de Vest a Daciei Felix

intelectualității din Zalău, Arad, Oradea, Cluj-Napoca. Activitățile programate riguros s-au desfășurat la Muzeul de Istorie și Artă al municipiului, loc ce ilustrează prin menirea lui istoria antică, medie și contempo-

rană, precum și oglindă a dezvoltării artelor frumoase de-a lungul secolelor.

Prelegerea mea s-a înscris în sfera literaturii: „Reflecții asupra literaturii române din Ungaria. Reprezentanți și opere.”

A doua zi a Festivalului Minorităților a fost o continuare a primei, în domeniul istoriei Daciei Felix, pentru delegația din județul Bichiș. Gazdele au avut grijă să ne întărească convingerile despre continuitatea daco-romană, invitîndu-ne la Porollisum, azi Moigrad, locul unor însemnate vestigii istorice. Ne-au impresionat urmele locurilor încărcate de istoria strămoșilor daco-romani: templul sfînt, locul de rugăciuni, apărut cu strășnicie de armata română, urmele unor locuințe romane, cu pecetea arhitecturii superioare a dacilor cuceritori, drumul roman. Cu măreție romană, comandamentul armatei stăpînitoare se înalță spre bolta cerească, din blocuri masive de piatră, oferind o interesan-

tă panoramă a locurilor istorice, precum locul de construcție a taberelor de militari romani, teatrul roman reconsolidat cu loje din aceeași piatră zidită după tehnologia timpului istoric, precum și spațiul rezervat luptelor dintre lei, distracție la modă în puținele clipe de răgaz ale aristocrației romane. Eram mîndră, foarte mîndră de descendența neamului românesc, de fragmentul de istorie de sub privirile noastre, ce ni se înfățișa la Porollisum, azi Moigrad, județul Sălaj.

Cea de-a doua zi s-a împlinit cu un concert de muzică clasică.

Delegația Societății de Prietenie Ungaro-Română s-a bucurat de un privilegiu de zile mari în cadrul unui festival al culturii și al sufletului, organizat la Zalău, aproape de Limita de Vest a Imperiului Roman de Răsărit, la Moigrad.

Lucreția Șipoș Fluiereaș
Szarvas

Cel care mă salută cu: „Ce mai faci, domnule?”

(De vorbă cu pensionarul Moise Morar)

Nu e nici persoană publică, nici activist. E un simplu pensionar. La sărbători mari îl găsim la biserică, participă la petreceri românești, la evenimente culturale organizate de români. E unul dintre acei puțini români din generația lui, care-i cu adevărat giulan de origine, care se leagă atât de orașul mic românesc, cât și de orașul mare românesc.

– Știi să-mi spui ceva despre originea familiei tale?

– Strămoșii mei sînt giulani, eu sînt fiul mai mic al lui Ilie Morar și al Persidei Lădar din orașul mic românesc. Ambele familii au fost plugari și buni credincioși ai Bisericii Ortodoxe Române.

– Cum ai primit acest frumos nume biblic, Moise?

– Bunicul meu, tatăl mamei mele, a fost Moise Lădar. Cînd la mama au început durerile facerii, 29 noiembrie 1938, bunica l-a trimis pe bunicul Moise Lădar la moașă. El i-a spus că merge, dar numai atunci dacă noul născut va fi băiat, și va primi numele de Moise. M-am născut, cum vezi, sînt bărbat și mă nu-

mesc Moise. Port acest nume cu mîndrie și pot să spun că eu am fost nepotul cel mai drag al bunicului Lădar.

De mic copil am fost cu buncii mei, mai ales cu bunica, în fiecare duminică, de fiecare sărbătoare la biserică. Pe atunci în actuala catedrală slujeau doi preoți: Dimitrie Sabău și Gheorghe Negru. Noi, copiii, stăteam în fața stranei... Ne-am adunat destul de mulți...

– Unde ai umblat la școală?

– Șase clase primare le-am făcut la Giula, fiind elevul lui Teodor Oltean. Am umblat la școala confesională de pe colțul străzii Eminescu (atunci era strada Hosszú), apoi am pierdut doi ani din cauza războiului. Ultimele două clase le-am terminat la Újszalonta, unde bunicul meu cumpărase 200 de holde de pămînt. În vremea aceea mulți români din oraș și-au cumpărat pămînt la Ciorvaș, la Újszalonta și la Eperjespuszta (lîngă Újkígyós). De aceea s-au dus acolo românii noștri, că în locurile amintite pămînturile au fost mai lesne și mai ieftine.

– Cu cine ai umblat la școală, cine au fost colegii tăi de clasă?

– Tibi Hotăran, Gheorghe Negru, Cornel Pănczél, Demeter Pista, Emil Aca, Octavian Negru, Maria Gomboș, frații Igrîț. Fi-ieratul preot Negru ne-a fost profesorul de matematică. După ce am terminat școala generală, m-am înscris la o școală medie de prelucrarea laptelui.

– Unde ai lucrat după terminarea școlii?

– Zece ani am lucrat la fabrica de lapte din Giula, acolo m-am întîlnit cu mulți alți români, cu giulanul Gheorghe Cardoso, cu Ion Hoțopan și Ioan Buta din Micherechi... Și aș mai putea înșira cîte și cîte nume... Numai greu îmi aduc aminte... În acești ani am condus și lăptăria din Micherechi, așa că tot satul îmi este cunoscut. Am mulți prieteni și acolo... Între 1958–1962,

am făcut 27 de luni armată. La cătanie am fost grănicer. După aceea, m-am angajat la penitenciarul din Giula. Acolo am învățat la fără frecvență și am devenit ofițer. Pînă la pensie mi-am făcut datoria cu cinste și omenie.

– Acum, ce mai faci, domnule?

– Sînt pensionar. Din păcate, din 1993 trăiesc singur, fiindcă soția mea a murit. Ea a fost de origine germană... Avem două fete, una trăiește aici la Giula, e

Dar trebuie să ne împăcăm cu soarta care o avem rînduită. În fiecare miercuri urmăresc emisiunea românească la televizor, citesc, mă plimb în oraș, îmi place să fiu cu nepoții mei...

– Tu, care cunoști orașul și cunoști românii din Giula, poți să spui unde au dispărut?

– Cei mai mulți dintre ei au trecut în eternitate, îi găsești îngropați în cele două cimitire. Mulți dintre ei trăiesc în căsătorii mixte, s-au împărat în toate colțurile lumii. Cînd eram co-

„E un soi bun de struguri... are boabe mari și dulci. Această preocupare am învățat-o de la Mărcuș, bătrînul de pe strada Sittyte”

profesoară. Cealaltă e măritată la Debrețin. Și cu familia ei am relații foarte bune. Am doi nepoți drăguți, acum aștept pe al treilea... Ce să-ți mai spun, domnule?

Îmi place să călătoresc în România, am fost în munți, am fost la Marea Neagră și în alte țări ale Europei. Cînd am fost cu un grup de români la Moneasa, m-am îmbolnăvit... Partea stîngă (brațul și piciorul) s-a paralizat nu mai este cum a fost...

pil, aici pe Strada Orășii aproape toți eram români, orașele românești erau chiar „orașe românești”. Acum dintre cei mulți de pe noastră numai două sau trei bătrîne mai trăiesc, cum este nana Cristina Dudaș și bătrîna Nădăban. Ele nu mai pot umbla nici la biserică... Eu le aduc calendar, icoane și apă sfințită... Iar ele sînt fericite și mă întrebă cît costă acest serviciu... Asta-i situația, domnule!

Șt. Oroian

Minuni

În săptămîna trecută mi-a făcut o mare bucurie că m-am întîlnit cu un vechi prieten, cu mult mai bătrîn ca mine, cu un țaran, un paur – cum se spune la noi, cu o mare experiență de viață.

La el acasă unde și aerul e mai curat, am început să discutăm, „să givănim”. Cu el nu poți vorbi despre orice, dar nici el nu vorbește cîte-n lună și în stele. În jurul lui totul e la rînd ca brazda și ca iarba cosită, și nu-și deschide gura pentru nimicuri. Dar cînd vorbește, ți-e drag să-l asculți.

La scurt timp mi-am dat seama că nu e prea împăcat cu ceea ce se întîmplă în lume, în jurul lui. Oftînd zice: „Mare-i voia lui Dumnezeu!”... Și continuă: „Cel de Sus în fiecare minut, în fiecare oră, zi și noapte ne arată minuni... numai că... noi, aici pe pămînt, nu mai sîntem atenți, nu mai sîntem pregătiți să vedem aceste semne. De-a lungul veacurilor am pierdut acel simț deosebit de a fi atenți la minunile Domnului.

Bag seamă zi de zi ce se întîmplă în lume și mă și necăjesc. Pentru nimica ne mîncăm unul pe altul, furăm, disprețuim, nu sîntem atenți dacă cineva are nevoie de ajutor. Dacă a pierit capra mea, să piară și capra vecinului... Ne înjurăm, ne blestemăm unul pe altul, ne disprețuim, nu mai sîntem în stare să recunoaștem valorile adevărate, ne-a crescut perdea la ochi. Nici nu mai știu – se oprește puțin, apoi continuă liniștit – nici nu mai știu cît timp trebuie... După atîția ani ar fi de ajuns cîți or trecut de la Hristos pînă azi... Dar se poate că nici atîta nu ar fi destul ca să-și dezbrace omenirea »curvăria« pe care o poartă împănăt și mîndru.”

Ne-am înțeles că numai de acolo din Cer putem aștepta minuni...

Șt. Oroian

Fotodocumentar

Șideți... Șideți?

Foto din arhiva lui Gheorghe Dulău

Antedecente

La întâlnirea internațională a scriitorilor, ziariștilor de naționalitate care trăiesc în țările învecinate cu România, organizată la Mangalia în luna aprilie a anului 1998, de Uniunea Scriitorilor din România, am avut plăcerea să fac cunoștință cu un poet, scriitor din Republica Moldova (adică din Basarabia, așa cum spunea dînsul mai tirziu...), și anume cu *Leo Butnaru*, secretar al Uniunii Scriitorilor din Moldova.

Înainte vreme, cu zece ani în urmă, în 1988, cînd dictatura din România era la apogeu, eram participant al Cursurilor de vară ale Universității din București și m-am împrietenit cu cîțiva poeți, scriitori români din Basarabia și Ucraina. Am stat de vorbă cu dîșii ore întregi, și-i ascultam, poate cu gura căscată, cînd vorbeau sincer despre tragedia basarabenilor din anii '40 și '50, cît au suferit din cauza regimului sovietic, care a deportat o mare parte a românilor băștinași de la vatra lor în Siberia, în diverse „republici” sau și mai rău, în deșerturi, unde-i lăsau să moară de foame. De atunci simt o deosebită stimă și simpatie față de ei, care reprezintă aripa cea mai estică a poporului român, dispun de o mare și veche cultură care azi se află la nivel european. Atunci cînd ei țin mult la originea lor română și sînt mîndri de faptul acesta, printre noi, cea mai vestică românie, se strecoară de mai mulți ani, mai ales din vina noastră, o asimilație vitregă, care s-a infiltrat deja în sinul nostru.

Cu ani în urmă, cînd eram ziarist tînăr, în decursul șederilor mele la București, auzeam multe zvonuri despre situația culturală, bisericăscă foarte grea, aproape tragică, a basarabenilor. La începutul anilor șaptezeci, lucram în post principal la un ziar de uzină. Într-o zi, șeful meu mi-a înmînat o invitație pentru vizionarea unui film documentar despre viața „moldovenilor” din Republica Sovietică Socialistă Moldavia. „Numai să nu comentezi acolo ce vezi și auzi” – m-a sfătuit redactorul șef.

Adevărul e că am vizionat un film sovietic, care încerca să convingă publicul că „moldavi” trăiesc într-o bunăstare deosebită, copiii lor învață limba „moldovenească” cu litere cirilice, în condiții ideale. Pe ecran a apărut figura

Scrisoare din Budapesta

Întîlniri cu poeți români din Republica Moldova

posomorîtă, nebarbierită a unui țăran îmbrăcat în haine ponosite, care lucra la colhozul din localitate. Vorbea într-o limbă română curată, despre singurul său țel, ca familia lui numeroasă să aibă întotdeauna bucate destule pe masă. Din cînd în cînd își forța cite un zîmbet pe buze, în mod sigur conform instrucțiilor regizorului. Filmul a fost copiat mai întîi în limba rusă, mai apoi în limba maghiară, cu titrare.

Cele de mai sus (în limba rusă) erau traduse cam așa: Din cîștigul meu de la colhoz, trăim în bunăstare, o viață strălucitoare, avem de toate ce ne trebuie. Copiii învață în condiții minunate etc.... Textul tradus în limba maghiară era mai reținut, în loc de bunăstare, strălucitoare, de exemplu se folosea termenul de viață bună, în loc de condiții minunate se auzea „condiții satisfăcătoare” etc. După acestea, regizorul călăuzește spectatorul într-o clasă a școlii locale, înzestrată cu un mobilier nu prea uzat, podelele erau date cu păcură, așa ca pe vremuri și în satele noastre. Numai că învățătoarea, deși vorbea bine românește, dar totuși nu românește, fiindcă accentul rusec domina pe deplin explicațiile materiei, toată ora.

Nu pot să exprim, ce revoltă, ce indignare am simțit în acele minute, cînd m-am izbit de puterea totalitară care încerca să falsifice realitatea atît de revoltător, cu o propagandă diabolică. Și culmea: la sfîrșitul filmului regizorul încearcă să redea o imagine totală despre comună. Pelicula eterniza case frumoase vechi, seculare, construite din lemn, bine întreținute, străzile

nebetonate, cît de puțin, dar se vedeau urmele tractoarelor. Doar în centru erau două clădiri mai mici cu etaj, construite din cărămizi: primăria și sediul colhozului, simboluri ale sistemului extremist de stînga. Și culmea, regizorul, arătînd speranța în recolta bogată a unei table de porumb de la marginea satului, întîndîndu-se pînă la gardul ocolurilor (grădinile le-a luat în stăpînire colhozul, tăind pomii, distrugînd vița-de-vie, așa cum s-a făcut aproape pretutindeni în Uniunea Sovietică), pelicula a alunecat spre curțile foștilor gospodări particulare. Se vedeau bine și acum grajdurile mari, cotețele spațioase, toate-n destrămare. În ocoluri nu se mai vedea nici măcar o pasăre de curte. Regimul sovietic, fără să vrea, a scos la suprafață minciunile lui ingrate, cu care mai încerca să răspîndească ideile lui false. Dar era tirziu. Intelectualitatea de frunte, artiștii adevărați au întors spatele Satanei, dar încă au mai rămas unii, de mîna a treia sau a patra, alături de dictatură.

Basarabenii trec azi prin niște greutăți economice foarte grave, în mare măsură din cauza privatizării pripite. Știu foarte bine, că nu se poate compara cultura noastră cu a lor, deoarece noi sîntem foarte puțini față de ei. În Basarabia trăiesc mai multe milioane de români, formînd majoritatea populației de acolo, iar cultura lor este reprezentată de personalități de talie mondială, pe cînd a noastră?...

„Amintiri de neuitat”

Pe la mijlocul lunii mai al anului trecut, mi s-a propus din partea Uniunii

Scriitorilor Maghiari în colaborare cu Asociația Română din Budapesta, ca în numele Uniunii timp de două săptămîni, împreună cu soția mea, să fim gazdele delegației Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova, formată din *Leo Butnaru* și *Emilian Galaicu Păun*. Firește că am acceptat solicitarea, simțindu-ne chiar onorați. Am făcut tot posibilul ca oaspeții să se simtă bine în țara noastră, să cunoască cît se poate de mult cultura și istoria poporului maghiar și cultura naționalității noastre. Oaspeții au vizitat aproape toate galeriile de artă mai importante ale Budapestei, monumente istorice, am întreprins o excursie minunată la *Esztergom*, unde oaspeții au vizitat renumita catedrală și cartierul vechi, neobaroc. În ziua următoare ne-am dus la *Giula*, „Perla Cîmpiei Ungare”, unde mai întîi am vizitat Editura NOI, unde am fost primiți cu căldură de *Eva Iova*, directoarea instituției. Dînsa ne-a dat informații detaliate despre activitatea Editurii cu caracter non-profit, subvenționată de statul maghiar. La Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria, președintele *Traian Cresta* a prezentat oaspeților situația de azi a autogovernării și a românilor din Ungaria și ne-a invitat la masa de prînz la un restaurant vechi și elegant. După aceea, am vizitat Centrul Cultural al românilor din Ungaria, care îndeplinește în primul rînd funcția de cămin al elevilor noștri, unde copiii tocmai se întorceau de la Ziua sportivă și – nici unul nu vorbea românește...

În satul meu natal, în biserică cu o patină specială ne-a întîmpinat înțeleptul preot *Ioan Bun*, și ne-a vorbit despre istoria *Micherechiului* și a sfințului lăcaș. Apoi am fost primiți de frațele meu *Gheorghe (Ghiuri)* și cumnata *Lucreția*. Ghiuri a intrat cu oaspeții în cîteva folii, izvorul bunăstării *Micherechenilor*. Ne-am plimbat puțin pe strada principală, unde oaspeții și-au dat seama că cele mai tinere generații nu preferă limba strămoșilor lor, adică româna. Înainte de despărțire, oaspeții mi-au dat cîte-un manuscris spre publicare.

Leo Butnaru:

„În primul rînd, aș vrea să-mi exprim recunoștința față de conducerea Uniunii Scriitorilor Maghiari, care a avut amabilitatea și generozitatea de a ne invita pe noi, scriitori din Republica Moldova, într-o vizită de documentări. Ungaria, ca și literatura ei, este un tărîm atractiv, interesant și instructiv. Pentru un om al condeiului, impresiile abundente, pe care le produce Budapesta, dar și Dunărea, cu *Visegradul* fortăreață sau *Jula* și *Micherechi*, localități de cîmpie și sinceră omenie, zic, atare impresii numaidecît își vor găsi ecou în paginile de viitor, fie acestea de proză, poezie, eseu sau jurnal intim. Totul se vede într-o lumină și mai expresivă, dacă ai marele noroc de a fi ghidat, îndrumat, susținut, înțeles, dar și... „suportat” de niște buni prieteni care, mie personal, îmi sînt domnul *Vasile Roxin* și soția dumisale – doamna *Ana*. Astfel, aceste rînduri-gînduri ar fi cele ale unui prolog ce are a deschide teme, a înaripa metafore și a teazauriza amintiri de neuitat. Un înrouat și sincer „Mulțumesc!” pentru acei care ne-au fost gazde excelente, cordiale și adînc cunoscătoare ale unui suflet de oaspete, coleg și prieten.”

Emilian Galaicu Păun:

„Budapesta este un oraș proaspăt ca o adiere primitoare. Am venit, l-am văzut, l-am respirat. Bucuria a fost cu atît mai mare, cu cît atmosfera de prietenie a fost întreținută de minunata familie *Roxin*, care ne-a apropiat Budapesta de noi, dar și pe noi de Budapesta. Pe Dunăre-n sus, am refăcut împreună un traseu istoric și spiritual, ajungînd la *Basilica din Esztergom*, de pe cupola căreia cîmpia maghiară ți se deschide ca în palmă. Nimic mai frumos decît o țară deschisă! Or, noi chiar ne-am simțit – în ce ne privește – niște „deschizători de drumuri”, de drumuri spre noi înșine, atunci cînd am vizitat orașul *Jula* și mai ales *Micherechiul*. Într-un cuvînt, călătorind în spațiu, noi de fapt am călătorit în istorie, preschimbînd kilometri în impresii și peisajul în amintiri de neuitat.

Dar adevărata călătorie începe din punctul terminus cînd, depășind clipele trăite, refaci „filmul”. Budapesta este un oraș proaspăt ca o adiere primitoare – am venit, l-am văzut, l-am respirat!”

Vasile Roxin

După vizitarea Muzeului de arte – un mic popas la malul lacului din Városliget

Anul 50

Fișier al colaboratorilor FOII (35)

Emilia Martin

debut de presă • etnograf cercetare

De câtă hărnicie și dăruire au dat dovada bunelor lor intenții generațiile mai vechi ale comunității, pe atâtă forță entuziastă și energii inovatoare au pus în proiectele lor culturale tinerii. Aceștia din urmă au știut să ia de la modelele lor o mare responsabilitate a actelor și faptelor culturale, dar și tenacitatea de a duce la bun capăt orice lucru început. Dacă e adevărat că, la umbra protectoare a stejarilor, răcoarea este benefică pentru tânărul vlăstar, putem crede că lumina venită dinspre coroana încărcată a dascălilor acestor tineri a dat oxigenul fertilizator al reușitelor. Poate, de aceea asemenea tineri au avut o traiectorie mai puțin sincopată, fără crize sau momente de înaintare și retragere, așa cum au avut de trecut modelele lor.

Pasiunea pentru manifestare publică în folosul comunității a avut-o de timpuriu și Emilia Martin (n. 1959). Apare la pagina pentru tineret, încă din clasa a 7-a, în nr. 2, din 15 ianuarie 1973. Experiența unei tabere de pionieri, ca și stările copilului din ultima clasă de școală generală, alcătuiesc tema debutului său de presă. Textul „În tabăra de pionieri” exprimă, cu timide

rețineri, bucuria copilului de a se angaja într-un dialog cu colegii de generație (nr. 17, 1 sept. 1973). O face cu dăruire și sinceritate, ca și ceilalți liceeni, Maria Berényi (Fișa 6) Ana Hoțopan (Fișa 25), de generația cărora aparține și Emilia Martin. De altfel, există această generație compactă de tineri, care au făcut dovada prestației intelectuale pe diverse căi: Maria Berényi în cercetarea documentelor istorice, Ana Hoțopan în preluarea și valorificarea unor obiceiuri, Tiberiu Juhász în publicistică. Probabil că tenacitatea și seriozitatea acestor tineri răspundea și imperativele formulate de cei maturi, în acțiunea oficializată, din jurul anilor '60, de culegere și cercetare a creațiilor populare.

Emilia Martin intră în jurul anilor '80 în acest complex proces de valorificare și păstrare a tradițiilor. Începe într-un sector prea puțin cercetat, cel al sărbătorilor. Două materiale ample publicate acum în serial atestă începutul unor preocupări constante de-a lungul întregii sale cariere. Etnograful are un temei în actul de cercetare, atât timp cât acțiunile sale răspund unor nevoi intelectuale nobile. Cercetări etno-

grafice ale românilor din Ungaria, I, II, (nr. 19, 20, 11-18 mai 1980) deschide seria colaborărilor de specialitate, dar și a acțiunilor de lucru în echipă pe teren. Emilia Martin susține cu mult entuziasm taberele etnografice organizate în diferite comunități românești, cu tineri interesați de acest tezaur al culturii rurale. Din anul 1984 inaugurează și susține strălucit în paginile FOII rubrica din folclorul românilor din Ungaria, oprindu-se asupra momentelor tradiționale importante, la interferența dintre tradiție păgână și creștină: post, Paști, Rusalii, Sânziene. Rezultatul acestor colaborări este primul său volum, „Sărbători calendaristice la românii din județul Bichiș” (1987), în care face nu doar un inventar al momentelor culturale respective, ci și analizează formule rituale, personaje-simboluri, funcții culturale. Succesul acestor contribuții o îndreptătesc să se apropie de revista specializată, editată și patronată de Alexandru Hoțopan (Fișa 5), Din tradițiile populare ale românilor din Ungaria, din 1988, apoi de cercul redactorilor de la Izvorul. În ambele cazuri, Emilia Martin este și redactor al acestor publi-

cații. Încununarea cercetărilor, ca și a practicii de teren, a adus-o și în colectivul de cercetători din cadrul Institutului. Prezența sa la diferite simpozioane organizate de acest institut, cu comunicări inedite, este un bun semn pentru munca în echipă. Fie că e vorba de port popular (primul simpozion, 1992), fie despre îmbrăcăminte și port popular (1994), despre strigoi (1996), ori despre practici ritual-magice sau cîntece specifice comunităților, autoarea reușește să apropie documentul obținut din anchete de componenta sintetică a materialelor etnografice. Mesajul tradus de citirea unor semnificații sau simboluri, prin valorificarea datelor materiale (obiecte, port, instrumente de uz gospodăresc sau muzicale) trimite spre o colectivitate care se salvează de la trecere prin conservarea datelor ei culturale specifice. După momentul Alexandru Hoțopan, putem afirma că Emilia Martin răspunde unui program riguros de cercetare, deține metode moderne, are criterii științifice bine puse la punct, care îi dau o mai mare siguranță în interpretarea fenomenelor populare. Discursul său este limpede, sobru în formulare, capabil să concentreze cercetarea în jurul unor informații relevante, din care poate recompu- mentalități, practici, instrumente, simboluri ale unei colectivități.

Implicarea în activități de echipă, prin inițierea unui program deja tradițional de culegere pe teren, cu tineri provenind din zonele cercetate, dovedește un spirit deschis spre colaborare și cooperare. Așa se face că informațiile pe care le dă în ziar sau în Calendar devin un fel de document-jurnal scris pentru generațiile viitoare. Aletea, Bătania, Micherechi, Crîstor, sînt doar cîteva momente ale acestui jurnal al cercetătorului. Rodul colaborării cu Elena Munteanu

Csobai sau cu Maria Pușcar sînt lucrările despre istoricul și obiectele de cult ale Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria (1994, 1999) sau despre medicină populară, din revista Din tradițiile... (1989).

Măsură și echilibru în actul cultural sînt coordonatele activității acestui colaborator. Așa se face că în 1983 intră în comisia de tineret a Uniunii, alături de la fel de harnicii Petru Câmpian, Maria Berényi, Tiberiu Herdean. Continuă colaborarea la ziar cu studii și cercetări, cu reportaje corespondențe despre acțiunile organizate. Poate că tocmai aceste două calități ale personalității sale au stat la baza deciziei UCRU, ca să preia periodic, ca editor responsabil, apariția ziarului după 1995, din seria Noi. Contribuții de prestigiu se regăsesc în ultima vreme în paginile Calendarului, preferat de Emilia Martin pentru o mai mare libertate a desfășurării demonstrației. Temeiurile actelor sale responsabile, disciplina interioară a cercetării, rodul bogat al cercetărilor sale rămîn probe incontestabile care vorbesc oricînd și oricui despre fapte ce durează. În plină forță intelectuală, cu o pasiune nestinsă pentru comorile culturii populare, Emilia Martin ne oferă surprize din cele mai plăcute, care-i înobilează personalitatea.

Cornel Munteanu

Din fișele următoare: Teodor Oltean (36), Gheorghe Kovács (37) și alții

Vacanță de iarnă la Aletea

În sezonul trecut, echipa de fotbal din Aletea a jucat în campionatul județean Bichiș, divizia I. În ultimul timp, în preajma echipei s-au ivit tot mai multe probleme: a scăzut calitatea jocului, combativitatea și elanul jucătorilor, s-a micșorat tabăra suporterilor care, pe bună dreptate, sînt tot mai nemulțumiți. Pe deasupra, fostul antrenor Zoltán Reșetar a părăsit echipa (ca să se poată concentra mai mult asupra jocului, fiind și fotbalist în echipa din Giula). Așadar, noul antrenor Kiss Tibor a preluat o formație numeric redusă, demoralizată, încărcată cu probleme și complexe.

Așadar, din vara trecută, de cînd Kiss a devenit antrenor, știa ce sarcină și-a asumat, la fel era conștient că echipa este amenințată de disqualificare. Ca atare, era preocupat să formeze o echipă nouă, pe baze sportive și morale noi. Deci, de aici începe „filmul” nostru comun. Și prima mea întrebare este cea obișnuită în astfel de cazuri:

– *Sînteți mulțumit cu rezultatele obținute de echipă în stagiunea trecută?*

– Mi-e greu să mă declar în această privință. Mai ales că mi-a fost greu de la bun început, fiindcă, împreună cu echipa, trebuia să scăpăm de pre-judecăți, de „umbra” etapei anterioare. Acum stăm pe locul 5 în campionatul județean II. Am cîștigat 8 meciuri, am pierdut 5 și am jucat la egalitate în 2. Cunoscînd condițiile noastre prersonale și morale, eu mă declar mulțumit, cu cele 26 de puncte adunate. Cu ceva mai mult noroc și mai multă disciplină și mai mare atașament din partea suporterilor poate că am fi adunat și mai multe puncte...

– *Ce modificări plănuieți în viitor?*

– În privința jucătorilor, am avea nevoie de un atacant energic pe extrema stîngă, mi-am ales deja „candidat”, deocamdată nu vreau să-i divulg numele. Sper că intențiile mele vor reuși în acest sens.

– *Cum vă pregătiți pentru campionatul de primăvară?*

– Acum avem noroc, vremea este de partea noastră: fiind timp favorabil, ținem în continuare antrenamente în aer liber. Firește, vom avea și antrenamente în sală. Pe de altă parte, ținem meciuri amicale, de antrenament cu alte echipe din divizia III, cum sînt echipele din Chitighaz și Leucuşhaz.

– *Ce planuri și ce scopuri urmăriți în campionatul de primăvară?*

– Ar fi bine să ne putem menține în capul tabelului, pe unul din primele cinci locuri. Recalificarea în divizia superioară va fi posibilă abia peste un an-două... Din păcate, avem cîțiva adversari puternici și cîteva echipe rivale s-au „alinat” contra noastră (Kamut, Békésszentandrás) și tare ar vrea să ne răpească cîteva puncte...Unul din motive este că, așa apreciază ei, noi am avut cîțiva jucători care, în meciurile împotriva lor, au jucat cu acte medicale false. Adevărul este însă altul, și mult mai simplu: un singur jucător de-al nostru avea o adeverință care nu a fost bine completată.

În curînd, după o întrerupere de cîteva săptămîni, se va dovedi, cum au folosit fotbalistii aleteni pauza și antrenamentele de iarnă. **MIC**

Joseph Blatter va participa la meciul de retragere al lui Hagi

Președintele FIFA, Joseph Blatter, și-a anunțat participarea la meciul de retragere al fostului căpitan al reprezentativei României, Gheorghe Hagi, programat pentru data de 24 aprilie 2001. Partida se va desfășura, probabil, pe stadionul „Li Manoliu” din București, iar printre invitații la acest meci se numără jucătorii Ronaldo, Romario, Del Piero, președintele UEFA, Lennart Johansson, alte oficialități ale forurilor fotbalistice internaționale, precum și foști colegi ai lui Hagi de la echipele la care a evoluat. Hagi a fost desemnat la sfîrșitul anului 1999 fotbalistul secolului în România, evoluînd la echipa națională a României în perioada 1983-2000. Fotbalistul român a jucat de-a lungul carierei sale la formațiile Farul Constanța, Steaua București, cu care a cîștigat în anul 1987 Supercupa Europei, Real Madrid, Brescia, Barcelona și Galatasaray Istanbul, cu care a cucerit în anul 2000 Cupa UEFA și Supercupa Europei.

Ilie Stan e dezamăgit...

Fostul „tunar” al echipei Steaua București este dezamăgit de situația fotbalului din România și se preocupă cu gîndul să plece din nou în Occident. Ilie Stan se poate mîndri cu un palmares considerabil: 14 meciuri în Liga Campionilor, 22 în Cupa Cupelor și Cupa UEFA, 40 de meciuri în tricoul echipei olimpice a României, precum și 7 în tricoul naționalei „mari”, în 1989 a jucat la Barcelona în partida AC Milan-Steaua, în finala Cupei Campionilor. Ca jucător la Steaua a evoluat în 230 de meciuri și a marcat 7 goluri. În cei șapte ani petrecuți în Ghencea, echipa a cucerit patru campionate naționale și patru cupe de campio-

ni. Apoi au urmat anii din străinătate: doi ani în Belgia, unul în Cipru, iar alți doi în Israel.

În această stagiune, reîntors din Israel, Ilie Stan are contract cu Fulgerul Bragadiru în speranța că s-a schimbat ceva în bine pe tărîmul fotbalului românesc. Din păcate, repede s-a deceptat, constatînd că azi în fotbal nu mai contează performanța, ci doar banii, fotbalul trecînd pe lini-a afacerilor. La ora actuală, după ce a jucat abia în patru meciuri ale echipei de club din Bragadiru, împreună cu Gheorghe Florea, sponsorul echipei Fulgerul s-a convenit că va fi mai bine dacă Ilie continuă la un alt club din străinătate. Pînă acum a primit solicitări din partea clubului Union din Berlin (liga III) și de la Braunau (divizia II a Austriei). Iar comentariul lui Ilie Stan la toate acestea:

„Nu mai sînt la apogeul carierei, așa că trebuie s-o iau mai încet. Am categoria a doua ca antrenor, așa că mi-am propus să mai joc doi-trei ani, iar apoi să trec pe bancă.”

MIC

Marius Urzică din nou pe locul I.

Pe la sfîrșit de an, peste tot în lume apar anchete din diferite părți ale globului. Cele mai însemnate sînt ale celor mai bogați oameni și ale celor mai importante sportive. Astfel Gazeta sporturilor (din România), cu ajutorul voturilor cititorilor săi, a realizat cîteva anchete. Dintre acestea doresc să vă prezint cele mai însemnate – după părerea mea.

Anul Olimpic 2000 a fost bogat în performanțe olimpice pentru sportul românesc, ceea ce i-a făurit o sarcină mai grea, dar în același timp plăcută, iubitorului de sport în a întocmi o ierarhie. Din punctul de vedere al medaliaților situația a fost clară. Gimnastul Marius Urzică, pe 24 septembrie, a obținut la aparatul cal cu minere prima medalie olimpică de aur din istoria gimnasticii masculine românești. Cu toate că numele lui nu a fost pomenit la fel de mult ca cel al atletei Gabriela Szabo, el s-a impus clar. Cred că nu este necesar să se explice motivele acestei logice opțiuni. La fel de clară a fost situația și pentru locurile 2-3 – Mihai Cavaliu și Marian Simion. Reapare în prim-plan, după multă vreme, un tenismen în persoana lui Andrei Pavel, sperîndu-se ca într-un viitor cît mai apropiat acest sport să nu fie numai o amintire cu Năstase, Țiriac, Viziru etc.

Tot la aceste jocuri s-au afirmat și fotbalistii, nu mai puțini de patru.

Clasamentul revistei Gazeta Sporturilor

1. Marius Urzică (gimnastică)	2916 p.
2. Mihai Covaliu (scrimă)	2579 p.
3. Marian Simion (box)	1275 p.
4. Dorel Simion (box)	764 p.
5. Florin Popescu (caiăc-canoe)	735 p.
6. Mitică Pricop (caiăc-c.)	638 p.
7. Andrei Pavel (tenis)	431 p.
8. Gheorghe Hagi (fotbal)	415 p.
9. Iulian Raicea (tir)	159 p.
10. Cristian Chivu (fotbal)	152 p.
11. Cătălin Hîldan (fotbal)	96 p.
12. Ion Vlădoiu (fotbal)	91 p.
13. Bogdan Țăruș (atletism)	81 p.
14. Adrian Croitoru (judo)	80 p.
15. Tony Badea (box)	72 p.
16. Leonard Doroftei (box)	61 p.
17. Crinu Olteanu (box)	53 p.

Și ping-pongul este preferat

La Micherechi, cea mai îndrăgită ramură sportivă după fotbal, este fără îndoială tenisul de masă. Asta dovedește și faptul că în după-amiaza zilei de 29 decembrie anul trecut, s-a organizat o competiție de mare amploare, la care s-au înscris aproape cincizeci de jucători din localitate. Întrecerile au fost găzduite și finanțate de Casa de Cultură din Micherechi. La această manifestare sportivă, iubitorii tenisului de masă s-au luptat în cinci categorii pentru cucerirea celor mai bune locuri premiate. Primii trei clasaiți din fiecare categorie au primit cadouri valoroase și utile pe seama diferitelor generații.

Cel mai bun jucător din Micherechi este Petru Ruja, care în ultimii zece ani la aceste competiții n-a fost învins, clasîndu-se pe locul întîi și la ultima întrecere de ping-pong din mileniul trecut.

Rezultatele au fost următoarele:

Individual adulți:

1. Petru Ruja, 2. Csaba Bordaș, 3. Norbert Iova

Individual juniori:

1. Florin Forogău, 2. Attila Bodnár, 3. Zoltán Iova

Dublu adulți:

1. P. Ruja-D. Boca, 2. V. Martin-T. Berényi, 3. A. Martin-P. Juhász

Dublu juniori:

1. A. Bondár-O. Pușcar, 2. F. Forogău-T. Kovács, 3. I. Ruja-V. Berényi

Fete: 1. Marieta Ruja, 2. Aida Bondár

Gheorghe Netea

ROMÂNIA

Luni, 15 ianuarie

6.00 Telematinal 8.00 Ploaia de stele 9.20 Film 11.10 Surprize, surprize... 13.00 Jurnal 13.15 Ciber-Fan 13.30 Pro Patria 14.30 Serial. 15.00 Cronica 16.30 Serial 17.00 Corect! 17.10 Români pentru mileniul trei 18.00 Info-Mania 18.10 Știri 18.15 Serial. 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Iartă-mă! 20.45 Amprente 21.00 Film 22.45 Jurnalul de noapte 23.00 Lumea dansului.

Marti, 16 ianuarie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.40 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.20 TVR Iași 11.10 TVR Timișoara 12.00 Ora G 13.00 Jurnalul de prinz 13.15 Ciber-Fan 13.30 Iartă-mă! 14.30 Serial. 15.00 Puncte cardinale 15.30 Cronica 16.30 Serial 17.00 Corect! 17.10 Pentru dv. Doamnă! 18.00 Info-Mania 18.10 Știri 18.15 Serial 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Film 21.20 Serial. Șapte zile 22.15 Jurnalul de noapte 22.30 Economia 23.15 Marele Jazz.

Miercuri, 17 ianuarie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.40 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.20 TVR Iași 11.10 TVR Timișoara 12.00 Tezaur folcloric 13.00 Jurnalul de prinz 13.15 Ciber-Fan 13.30 TVR Craiova 14.30 Serial 15.00 Panorama. Magazin în limba germană 16.30 Serial 17.00 Corect! 17.10 Impas în doi 18.00 Info-Mania 18.15 Serial 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Recurs la morală 21.15 Cu ochii'n 4 22.15 Jurnalul de noapte 22.30 Film.

Joi, 18 ianuarie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.40 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.10 TVR Iași 10.50 TVR Timișoara 11.30 Recurs la morală 13.00 Jurnal 13.15 Ciber-Fan 13.30 Drepturile omului 14.30 Serial 15.00 Convițuri 16.30 Serial 17.00 Corect! 17.10 Medicina pentru toți 18.00 Info-Mania 18.10 Știri 18.15 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Serial 20.45 Academia de presă 22.00 Reflecții rutiere 22.15 Jurnalul de noapte 22.30 Serial.

Vineri, 19 ianuarie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.40 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.20 TVR Iași 11.10 TVR Timișoara 12.10 Medicina pentru toți 13.00 Jurnalul de prinz 13.15 Ciber-Fan 13.30 Garantat 14.30 Trupa de șoc 15.30 Tribuna partidelor parlamentare 16.00 Obiectiv Europa 16.30 Serial 17.00 Corect! 17.10 O vedetă... populară 18.00 Info-Mania 18.10 Știri 18.15 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Ploaia de stele 21.15 Culise 22.15 Jurnalul de noapte 22.30 Profesioniștii 23.30 Rock la miezul nopții.

Sîmbătă, 20 ianuarie

6.00 O vedetă...populară 6.50 Oameni ca noi 7.20 Desene animate 7.45 Serial. 8.40 Muzică populară! 9.05 Film 10.35 Casa mea 11.05 Cafeneaua internet 12.00 Serial comic 12.30 Auto Club 13.00 Jurnalul de prinz 13.10 Arca marelui 15.15 Serial 16.00 Ora G 17.00 Teleenciclopedia 18.00 Garantat 100% 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Divertisment și muzică 20.40 Serial 21.35 Jurnalul de noapte 21.45 Noaptea cinefilului.

Duminică, 21 ianuarie

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Universul Credinței 8.00 Desene animate 8.30 Kiki, Riki, Miki. Magazin pentru copii 9.30 Viața satului 11.00 Tezaur folcloric 12.00 De luni pînă duminică 12.45 Jurnalul de prinz 13.00 Anul sportiv 2000 14.00 Mobilizare generală! 17.00 Trupa de șoc 18.10 Serial 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Film 21.20 Știrile de sîmbătă asta 21.50 Videoteca de Aur 22.50 Jurnalul de noapte 23.00 Actualitatea culturală.

TVR

Luni 15 ianuarie

6.00 Serial (R). Familia Porter 6.25 Serial (R). Piatra magică 6.50 Desene animate 7.15 Veni, Video, Vici! (R) 7.35 Toți, împreună 8.25 Film (R). Suferința femeilor 9.55 Știri 10.00 Teatrul Național de Televiziune 11.30 Documentar (R) 12.15 Documentar (R) 12.30 Răscruți (R) 13.00 Desene animate 13.45 Serial. Femeia ispititoare 14.30 Veni, Video, Vici! 14.45 Știri 14.50 Serial. Jonathan Creek 15.40 Spațiu francofon 16.10 Bastioanele credinței și civilizației 16.35 Serial de călătorii 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Cinci pentru națiune 19.45 Serial. S Club 7 la L.A. 20.10 Obsesia vitezei 20.55 Sport plus 21.40 Știri 21.45 Știri bancare și bursiere 21.50 NBA – Campionatul Nord-American de Baschet 23.50 TVM Mesager.

Marti 16 ianuarie

6.00 Serial (R). Familia Porter 6.25 Serial (R). S Club 7 la L.A. 6.50 Desene animate 7.15 Veni, Video, Vici! (R) 7.35 Toți, împreună 8.20 Bastioanele credinței și civilizației (R) 8.50 Obsesia vitezei (R) 9.35 În numele sportului (R) 10.05 Știri 10.10 Sport plus 11.00 Trupa DP 2 (R) 12.30 Tribuna partidelor parlamentare 13.00 Desene animate 13.45 Serial. Femeia ispititoare 14.30 Veni, Video, Vici! 14.45 Știri 14.50 Serial. Mike Hammer 15.40 Tradiții (R) 16.10 Călătorind prin țară 16.40 Serial. Familia și Legea 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Cinci pentru națiune 19.45 Serial. S Club 7 la L.A. 20.15 Pragul de sus 21.40 Știri 21.45 Știri bancare și bursiere 21.50 Film. La răscrucea marilor furtuni 23.45 TVM Mesager.

Miercuri 17 ianuarie

6.00 Tip-Top, Mini-Top (R) 6.30 Serial (R). S Club 7 la L.A. 6.55 Desene animate 7.20 Veni, Video, Vici! (R) 7.35 Toți, împreună 8.40 Pragul de sus! (R) 10.05 Știri 10.15 Călătorind prin țară (R) 10.50 Film (R). La răscrucea marilor furtuni 12.15 Veni, Video, Vici! 12.30 Cronici votive (R) 13.00 Desene animate 13.45 Serial. Femeia ispititoare 14.30 Veni, Video, Vici! 14.45 Știri 14.50 Documentar 15.40 Serial de călătorii 16.10 Mit și istorie 16.35 Serial. Familia și legea 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Cinci pentru națiune 19.45 Serial. S Club 7 la L.A. 20.15 Pe muchie de cuțit 21.10 Afaceri la cheie 21.25 E dreptul tău 21.40 Știri 21.45 Știri bancare și bursiere 21.50 Film. A treilea ochi 23.30 TVM Mesager.

Joi 18 ianuarie

6.00 Călătoriile lui Ics (R) 6.35 Serial (R). S Club 7 la L.A. 7.05 Desene animate 7.35 Toți, împreună 8.25 Veni, Video, Vici! (R) 8.40 Pe muchie de cuțit (R) 9.35 Afaceri la cheie 9.50 E dreptul tău (R) 10.10 Știri 9.25 10.20 Documentar (R) 11.20 D'ale lui Mitică (R) 12.25 Tribuna partidelor parlamentare 13.00 Desene animate 13.45 Serial. Femeia ispititoare 14.30 Veni, Video, Vici! 14.45 Știri 14.50 Documentar 15.40 Atlas (R) 16.10 Energie formelor 16.40 Puls 2001 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Cinci pentru națiune 19.45 Serial. S Club 7 la L.A. 20.15 Ora adevărului 21.40 Știri 21.45 Știri bancare și bursiere 21.50 Cinematograful de artă. E scris pe apă 23.15 TVM Mesager.

Vineri 19 ianuarie

6.00 Arta apărării (R) 6.35 Serial (R). S Club 7 la L.A. 7.05 Desene animate 7.35 Toți, împreună 8.25 Ora adevărului (R) 9.55 Știri 10.00 Veni, Video, Vici! (R) 10.15 Documentar 11.00 Cinematograful de artă (R) 12.30 Mit și istorie 13.00 Desene animate 13.45 Serial. Femeia ispititoare 14.30 Vineri, Video, Vici! 14.45 Știri 14.50 Serial. Samuraiful 15.40 Arca lui Noe 16.10 Spectacolul lumii (R) 16.40 Serial. Marele Bob 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Cinci pentru națiune 19.45 Serial. S Club 7 la L.A. 20.15 D'ale lui Mitică 21.15 Documentar 21.45 Știri 21.50 Știri bancare și bursiere 22.00 Film. Obligat să ucidă 23.30 TVM Mesager.

Sîmbătă 20 ianuarie

6.00 Arca lui Noe (R) 6.35 Serial (R). S Club 7 la L.A. 7.05 Desene animate (R) 7.35 Toți, împreună 8.25 Răscruți 9.00 Film. Fugarii 10.30 Desene animate 11.00 Serial. Piatra magică 11.30 Trupa DP 2 13.00 On line 13.30 Știri 13.35 Atlas 14.05 Serial de călătorii 14.35 Top TVR 2 15.35 Serial. Parohia Dibley 16.00 Pasărea de foc 16.30 Lumea de mine 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.40 Prețul succesului 18.20 TATTO 2000, ediția a XV-a 19.10 Televiziunea, dragostea mea! 20.15 Serial. Familia Porter 20.45 Serial. Jonathan Creek 21.35 Știri 21.40 NBA Action 22.15 Documentar 23.00 TVM Mesager.

Duminică 21 ianuarie

6.00 On line (R) 6.30 Serial (R). Piatra magică 7.00 Desene animate (R) 7.30 Tradiții 8.00 Medalion de interpret 8.30 Ferra 9.30 Cronici votive 10.00 Călătoriile lui Ics 10.30 Desene animate 11.00 Serial. Piatra magică 11.30 Tip-Top, Mini-Top 12.05 Documentar 13.00 Arta apărării 13.30 Știri 13.40 În numele sportului 14.15 Documentar 15.05 Serial. Star Trek 16.00 Documentar 16.30 Paralele inegale 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.40 Serial. Mike Hammer – detectiv particular 18.30 Spectacolul lumii 19.00 Film. Suferința femeilor 20.30 Serial. Familia Porter 21.00 NBA – Campionatul Nord-American de Baschet (R) 23.00 TVM. Mesager.

ProTv Internațional este transmis pe satelitul **HOT BIRD 3**, situat la **13 grade Est**, putînd fi recepționat cu orice receptor digital local situat pe frecvența **12198,08 MHz**. În România, acest program este transmis **NECODAT** între orele 00.00 – 10.00 (ora României).

Luni, 15 ianuarie

21.00 Știrile ProTv 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTv 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Fotbal Divizia A – Rezumat 3.00 Știrile ProTv – Știrile despre viață pur și simplu 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTv e al tău!

Marti, 16 ianuarie

21.00 Știrile ProTv 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTv 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profesiunea mea, Cultura 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Apropo.ro 3.00 Știrile ProTv 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTv e al tău!

Miercuri, 17 ianuarie

21.00 Știrile ProTv 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTv 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profetii despre trecut 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Știrile ProTv 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTv e al tău!

Joi, 18 ianuarie

21.00 Știrile ProTv 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTv 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Acasă cu Ruxandra Săraru 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Profashion 3.00 Știrile ProTv 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTv e al tău!

Vineri, 19 ianuarie

21.00 Știrile ProTv 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTv 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Acasă la români 2.30 la-mă acasă 3.00 Știrile ProTv 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTv e al tău!

Sîmbătă, 20 ianuarie

21.00 Știrile ProTv 21.30 Fotbal 23.00 Acasă la români 0.30 Retrospectivă – Chestiunea Zilei 1.00 Profashion 1.30 la-mă acasă 2.00 Acasă cu Ruxandra Săraru 3.00 Echipa mobilă 3.30 Steaua ta norocoasă 5.30 Retrospectiva P@oezia 6.00 Profesiunea mea, Cultura.

Duminică, 21 ianuarie

21.00 Știrile ProTv 21.30 Concert extraordinar al Colegiului Pro 22.30 Procesul Etapei 24.00 Echipa mobilă 0.30 Vacanța Mare 1.30 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Superabracadabra 4.30 Apropo.ro 5.00 Echipa mobilă 5.30 Promotor 6.00 Profetii despre trecut.

FM 92,1 MHz STEREO RADIO VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.
Tel. 59-430552, Fax.: 59-427372

E-mail: inbox@rve.net

– muzică – știri locale și BBC – emisiuni pentru orice vîrstă

Ascultăți RVE non stop și pe Internet la:

<http://www.rve.net>

TRANS WORLD RADIO – ROMÂNIA

(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)

AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15–21.45

SW 31 și 49 m – vineri: 18.30–18.45 – sîmbătă: 18.00–18.45 – duminică: 18.30–18.45

ÎN LIMBA MATERNĂ emisiune radiofonică în limba română

15 IANUARIE, LUNI (redactor: Monica Rocsin)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00 Montaj de muzică populară – redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30 Buletin informativ, date meteo 11.40 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55 Încheiere.

16 IANUARIE, MARTI (redactor: Adam Bauer)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 10.30 Buletin informativ, date meteo 10.45 Engleza pe înțelesul tuturor – curs de limbă engleză 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

17 IANUARIE, MIERCURI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53 Avangarda, „Ecranul nostru” 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

18 IANUARIE, JOI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.00 „Cuvinte potrivite” – emisiune dialog de cultivare a limbii române 11.15 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.45 Nota săptămînii de Edda Ilyés 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

19 IANUARIE, VINERI (redactor: Eva Iova)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.50 Revista presei „Foia românească” 11.52 Avangarda, „Ecranul nostru” 11.55 Ce e nou la liceul Bălcescu din Giula? – relatează Andreea Gurzău 11.00 Magazinul Vîrstnicilor 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Actualități la români din Banatul Sîrbesc – relatează Cornel Mata din Virșet 11.50 Știri și curiozități din Românie – relatează Simona Pele din Timișoara 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

20 IANUARIE, SÎMBĂTĂ (redactor: Monica Rocsin)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40 Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.50 Recomandări culturale 15.00 Party Time – magazin de muzică ușoară 15.30 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 15.58 Încheiere.

21 IANUARIE, DUMINICĂ (redactor: Monica Rocsin)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30 Retrospectiva săptămînii (spicuiri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămînii) 15.30 Emisiune religioasă ortodoxă 15.55 Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relații din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lângă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

17 ianuarie 2001 (m1 ora 13.25)

Reluare: 20 ianuarie 2001 (m2 ora 11.45)

Programul emisiunii românești:

Ne cerem scuze pentru modificările neprevăzute în programul acestei săptămînii. Discuția cu Petru Cîmpian, anunțată greșit pentru miercuri, va fi difuzată într-o emisiune viitoare. În magazinul românesc din săptămîna viitoare vă oferim un reportaj despre ultima sedință a prezidiului Autoguveranței pe Țară din anul 2000. Veți putea urmări o relatare realizată la Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, unde la sfîrșitul acestei săptămînii se va desfășura prima discuție de atelier, pe tema „menținerea și promovarea valorilor culturale românești din Ungaria”. Pe la sfîrșitul Ecranului o să evocăm cele mai frumoase momente din concertul Corului Preludiu, susținut înainte de Crăciun la Giula. Realizator: Aurel Becan

Excursii în România Iarnă la munte

Se pare că în regiunea noastră nu mai vrea să sosească iarna, din zi în zi cucerim noi recorduri de căldură. Tocmai de aceea dorim să vă prezentăm câteva zone frumoase ale Carpaților, unde cu siguranță veți găsi și acum zăpadă și ger, două lucruri fără de care nu ne putem dedica sporturilor de iarnă, schiatului și excursiilor în munți.

În „Alpii Transilvaniei”

Carpații românești, sau cum i-a numit geograful francez Emm. de Martonne „Alpii Transilvaniei”, cărora le revin aproape 1/3 din suprafața țării, impun caracterul dominant muntos al reliefului României față de care se rînduiesc dealurile, șesurile și riurile. Carpații intră în România la hotarul

de nord ca niște munți sălbatici și întunecați. Vin strînși în lanțuri înguste, paralele și înalte de 2000 m și ies pe la Porțile de Fier în Iugoslavia, unde se îmbrățișează cu Munții Balcani.

Cele mai înalte culmi se află în Carpații Meridionali: Moldoveanu (2544 m) și Negoiu (2535 m), în Munții Făgărașului și Omu (2505 m), în Munții Bucegi.

Poiana Brașov

Situat în centrul României, județul Brașov deține locul întâi în turismul montan. În această regiune își vor găsi nenumărate posibilități atât simplii vizitatori, cât și amatorii de drumeții, alpinism, vânătoare, pescărie, practicantii schiului sau patinajului. Bazelor turistice din Poiana Brașov și Predeal, cu hoteluri, vile, restaurante luxoase, li s-au adăugat în ultimii ani rețelele turismului rural, unde gospodăria țărănească oferă găzduire ospitalieră, iar peisajele naturale, de un farmec aparte, te copleșesc.

Poiana Brașov este cea mai renumită stațiune turistică montană din România, fiind apreciată și pe plan internațional. Se găsește la o altitudine de 950-1050 m. Sporturile de iarnă, cu deosebire schiul, îi conferă specificul prin varietatea și lungimea pîrtilor, prin modernitatea dotărilor cu tehnică de deservire a schiorilor. În Poiana Brașov pot schia și copiii de 3 ani și bătrînii de 70 de ani, amatorii sau cei care schiază de mulți ani. Diversitatea și farmecul peisajelor fac din practicarea schiului în Poiana o încîntare a ochiului și a sufletului deopotrivă.

Plimbările cu sănii trase de cai sau cu scuterele de zăpadă, săniușul sau patinajul completează paleta sporturilor de iarnă ce pot fi practicate aici circa 4 luni pe an, cît se menține zăpada pe masivul Postăvarului. Apropierea de Brașov (14 km) și aerul puternic ozonat de pădurile de brad din jur, fac din Poiana Brașov o stațiune căutată în toate anotimpurile.

Predeal

De la depozitul de bronz din anii 1200-800 î.e.n., la stînele de oi risipite pe Clăbucet, apoi de la satul Malul Ursului, în care s-a stabilit prima comunitate de ciobani, și pînă la Predealul de astăzi este o istorie de multe veacuri. Orașul este situat la cumpăna dintre ape, la altitudinea de 1000-1160 m, între masivele Postăvarul, Piatra Mare și Bucegi, la 26 de km de Brașov. Poziția geografică face din Predeal stațiunea sporturilor de iarnă, a excursiilor montane pe tot parcursul anului. Două pîrtii cu grad mare de dificultate, cinci de dificultate medie și 11 pîrtii ușoare, în lungime totală de aproape 14 km, constituie tot atîtea trasee destinate atât schiului alpin, cît și celui nordic. Pe o lungime de aproape 3 km, două telescaune și două teleschiuri transportă aproape 2000 de persoane pe oră.

mente de artă gotică din România unde se găsește una din cele mai mari orgi din România și o colecție de covoare vechi, orientale, *Biserica Sfîntu Nicolae*, ridicată în 1495 din dorința lui Neagoe Basarab și care păstrează o valoroasă pictură murală din secolul al XVI-lea, *Prima Școală Românească* – Șcheii Brașovului – în care s-a predat limba română, începînd din 1559 și *Colegiul Național „Andrei Șaguna”*.

Un templu unic în lume, cu o vechime de aproape 7000 de ani, se găsește lîngă comuna Șinca Veche, sub dealul Pleșu. Este compus din încăperi de cult și altare cu sculpturi ciudate, între care, steaua lui David, semnele Yin și Yang. Se crede că templul are puteri paranormale care de-a lungul mileniilor, ar fi fost folosite în previziuni și comunicări cu alte lumi.

În județul Brașov se mai găsește Mănăstirea Brâncoveanu de la Simbăta de Sus,

„Întinsa, felurita, bogata, marea și fericita Țară Românească își avea fruntea de stîncă în munte, pe care străinii și oamenii învățați îl numesc Carpatul, dar care, pentru noi, n-a avut și n-are nevoie de alt nume, pentru că e singurul munte al nostru. Picioarele i se scîldau în Dunărea largă, spre care curge toată viața riurilor noastre, Dunărea împărătească, ce le duce pe dînsule și ne îndreaptă pe noi spre Marea Neagră care, în seninul tăcut al feței sale albastre din zilele bune..., pare că înfățișează sufletul de strașnică minie, ce se împacă însă într-un zîmbet de căință și de iertare al poporului nostru.”

(Nicolae Iorga,
„Istoria lui Ștefan cel Mare”)

Excursii în zonă

Dacă v-ați hotărît să vă petreceți vacanța de iarnă în județul Brașov, pe lîngă practicarea sporturilor de iarnă, neapărat lăsați-vă timp și pentru scurte excursii în zonă. În Brașov, orașul de la poalele Tâmppei, merită vizitate următoarele monumente: *Cetatea* din 1395, *Biserica Neagră*, unul din cele mai importante monu-

Codlea, supranumit „oraș al florilor”, Băile Homorod și Branul, cu castelul lui renumit.

Dacă ne-am continua drumul de la Predeal spre București, am trece deja în județul Prahova, unde se găsesc alte localități renumite pentru turismul montan. La Azuga, Bușteni și Sinaia vă invităm în călătorie imaginară peste o săptămînă.

E. Iova

